Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 317 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 | (Ն. Տ.) 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 | 18 ՐԷՊԻ ԻԻԼ ԱԽԸՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցմանց տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ. [illegible]

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան. [illegible]

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده {ارهولك} غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY. Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	[illegible]	200
»	»	Վեցամսեայ	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	50
»	»	Հատաւ	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար [illegible] վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽՐԻՄՈՒ ԹԱԹԱՐՆԵՐՆ ԵՒ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տարւոյս սկիզբը ճիշդ հարիւր տարի էր յորմէ հետէ Խրիմու Թաթարք ենթարկեցան վերջնապէս ռուսական իշխանութեան։ Թաթարք երբեմն ա՛նչափ զօրաւոր էին ի Ռուսիա, որ անոնց Խաներն երկիւղ կ'ազդէին Ռուսաց։ Թաթարք երկար ժամանակ դէմ դրին Ռուսաց, և պահեցին իրենց անկախութիւն։ Երբ Թաթարք սկսան տկարանալ, Օսմանեան վեհապետք իրենց հովանաւորութիւնը տարածեցին Ռուսիոյ հարաւային գաւառաց վրայ, ուր կը բնակին Թաթարք։ Օսմանեան քաղաքագէտք այն հին ժամանակներն ևս հանրածանօթ էին իրենց սրամտութեամբ, և շուտով տեսան թէ Թաթարաց տկարանալն անպատ էր նաև Օսմանեան իշխանութեան, և թէ, ընդհակառակն, Թաթարք, զօրաւոր կազմակերպութեամբ մը, կրնային պատուար մը լինել Թուրքիոյ համար։ Ռուսք Մաքիավելեան ճարտարութեամբ ձեռնարկեցին Օսմանեան իշխանութիւնը բառնալ Թաթարաց վրայէն, և ապա Թաթարներն իսկ հպատակեցնել։ Նախ, պահանջեցին Թաթարաց ինքնօրինութիւնը, բարեկամ ձեւանալով անոնց։ Արիւնռուշտ կռիւներէ յետոյ, Թուրքիա ինքնօրէն թողուց Թաթարներն, և Օսմանեան զօրքերն ելան Խրիմէ։ Բայց Ռուսք, խնդիրներ ստեղծելու մասին իրենց ծանուցեալ ճարպկութեամբ, դիւրաւ առիթներ գտան միջամտելու Թաթար Խաներու գործերուն, մինչև որ, ամեն կողմէ չէզոքացնելով ու տկարացնելով զայնս, իրենց ուղղակի իշխանութեան ներքև առին զԽրիմ իւր Թաթար բնակչօք։ Թաթարք անկէ ի վեր խումբ խումբ դիմեցին եւրոպական և ասիական Թուրքիա, ուր լաւ գաղթականութիւններ կազմեցին։ Իսկ որք մնացին հայրենի հողին վրայ, պատերազմական ձեռնարկներէ հրաժարելով իսպառ, իբրև հողագործ, խաշնարած և արհեստաւոր շատ հանդարտ ու գործունեայ կեանք մը վարել սկսան, և արդիւնաւոր հպատակներ եղան Ցարին կառավարութեան։

Թաթարաց հպատակեցումն աստիճանաբար ի գործ դրուեցաւ։ Նախ, քաղաքական անկախութեան ջնջում. ապա ռուսական «հովանաւորութեան» հաստատում. յետոյ ռուսական վարչութիւն, բայց ըստ Թաթարական սովորութեանց և ձեռամբ Թաթար պաշտօնատարաց. ի վերջոյ, վարչային ձուլում ընդ այլ գաւառս Ռուսիոյ։

Բայց կ'երևի թէ աստ կանգ չպիտի առնու Թաթարական տարրին ձուլումն ընդ ռուսականին։ Ցարին կառավարութիւնը կ'ուզէ աւելի յառաջ երթալ։ Թաթարք ո՛չ ևս ահռելի տարր մ'են Ռուսաց համար, բայց Ռուսք հետամուտ են տկարացնել Թաթար տարրին մնացած ներքին քիչ մը ոյժն ևս, իբրև ինքնուրոյն ցեղ մը։ Լրագրոյս յունուար 14 թուով Ռուսսէ Քուրիէէ լրագրէն թարգմանուած էր հետևեալ կարևոր տեղեկութիւն ի մասին այն քաղաքականութեան որում ռուս կառավարութիւնը կը հետևի Խրիմու և մերձակայ գաւառաց Թաթար տարրին նկատմամբ.

«Ռուս կառավարութիւնն իւր ու-«շադրութիւնը դարձուցած է հարա-«ւային և Վոլկայեան նահանգաց Թա-«թարներուն վրայ, (կ'ըսէր ռուս թերթը։) «Թաթար տարրը ռուս տարրի «հետ միացնելու խնդիրը վաղուց ար-«դէն քննութեան նիւթ եղած է պե-«տական շրջանակներու մէջ։ Բայց մին-«չև ցայժմ ձեռք առնուած թոյլ մի-«ջոցներ անբաւական եղան ռուսական «քաղաքակրթութիւնը մուծանել Թա-«թարաց մէջ։ Այժմ, ինչպէս կէս դար «առաջ, Ռուսիոյ Թաթար հասարա-«կութիւնը խիստ քիչ բացառութեամբ «կը վարէ իւր նախնական կեանք, ա-«ռանց ծանօթ լինելու եւրոպական «տեսութեանց ու գաղափարաց։ Թա-«թարներուն մտային և բարոյական աս-«տիճանը բարձրացնելու և զայնս տի-«րող տարրին հետ խառնելու նպա-«տակաւ միջոցներ կը յղացուին։ Եւ «որովհետև դիտելի է որ այս նպա-«տակին հասնելու համար խստութիւն-«ներ ի գործ չպիտի դրուին, հասա-«րակութեան անձնասիրութիւնը չպիտի «վիրաւորուի և կրօնային դաւանու-«թիւնը չպիտի ծաղրուի, այլ խաղաղ «միջոցներու միայն պիտի դիմուի, ուս-«տի, յարմարագոյն միջոց կը նկատուի «Դպրոցը։ Խնդիրն հոն է թէ, ինչպէս «հարաւային նոյնպէս և կեդրոնական «գաւառաց մէջ, ուր Թաթարք հաս-«տատուն բնակութիւն ունին, մասնա-«ւոր դպրոցներ ունենալով՝ առանձին «կեանք մը կը վարեն. որովհետև ի-«րենց զաւակները չեն ղրկեր ռուսա-«կան վարժարաններ, և այս պատճա-«ռաւ Թաթարաց երիտասարդ սերուն-«դը չի կրնար միանալ և ձուլուիլ ռուս «երիտասարդութեան հետ։ Ուստի, ո-«րոշուած է ջնջել Թաթարաց մասնա-«ւոր դպրոցներն, և ստիպողական պար-«տաւորութիւն դնել նոցա վրայ որպէս «զի պետական դպրոցները ղրկեն ի-«րենց զաւակներ։ Բայց այս կարգա-«դրութիւն իսկոյն չպիտի գործադրուի, «այլ աստիճանաբար, նախ Թաթարաց «Ուսուցչական Դպրոցներէն սկսելով։»

* * *

Ռուս թերթն այս տողերով շատ որոշապէս կը բացատրէ ռուս կառավարութեան Թաթարաց նկատմամբ հետևելիք որոշած նոր քաղաքականութիւնը։ Միայն թէ ընթերցողք զգուշութիւն պէտք է ընեն բառերէն չխաբուելու։ Ռուսիա իւր ամեն աշխարհակալութիւններն և ամենէն անիրաւ ոտնձգութիւններն ու միջամտութիւններն իսկ միշտ փորձած է քօղարկել այս քաղցրահնչիւն «Քաղաքակրթութիւն» բառով։ Այս մի և նոյն բառն է նաև որ այժմ կը գործածուի Թաթարաց ազգային դպրոցները փակելու համար։ Եթէ խնդիրը քաղաքակրթութեան վըրայ է լոկ, Ռուսիոյ վիճակին փոքր ի շատէ ծանօթութիւն ունեցող ամեն անկողմնակալ անձ պիտի հաստատէ թէ ռուս ժողովրդեան ամենամեծ մասը Թաթար ժողովրդէն աւելի բարձր չի կենար քաղաքակրթական սանդուխին վրայ։ Ռուսիոյ մէջ միլիոններով կը համրուին ռուս գիւղացիներ, որք կարդալ ու գրել իսկ չեն գիտեր տակաւին։ Զարմա՛նք։ Դոլգոյ կոմսը Սինոդի Պրոկուրորին և հանրային կըրթութեան նախարարին հետ խօսք մէկ կ'ընէ սեղմելու համար նախնական կըրթութիւնն, և արդէն կասեցուցած է կրթական դրութեան ծաւալումն, որ արդիւնք եղած էր գաւառային երեսփոխանական մարմնոց գործունէութեան։ Այս նախարարք փափաքելի չեն համարիր ընաւ որ ռուս գիւղացիք շուտով կրթուին. և վերջերս իսկ մեծապէս զեղչեցին գիւղային նախակըրթարանաց ուսմանց յայտագրերն. այսինքն, «քաղաքական» նկատումներով, յարմար չեն տեսներ որ «քաղաքակրթութիւնը» շուտով մտնէ ռուս գիւղացիներուն մէջ։ Մի և նոյն քաղաքական նկատումներով, համալսարանական կրթութիւնն ևս յոյժ սահմանափակեցին վերջերս, և ընդհանրապէս՝ կրթական տեսութեամբ՝ յետադիմութիւն մ'ընել տուին Ռուսիոյ. յետադիմութիւն, յորում «քաղաքակրթութեան» ծաւալման հոգը բաժին չունի ընաւ։ (*) Եւ միլիոնաւոր Ռուսերու քաղաքակրթութեան այսչափ անփոյթ հանդիսացող կառավարութիւն մը կը ձեռնարկէ կէս միլիոն կամ առ առաւելն միլիոն մը Թաթարները ռուսական տարրին հետ ձուլել՝ զանոնք «քաղաքակրթելու» նպատակաւ։ Կեղծիքն յոյժ թափանցիկ չէ՞ միթէ։ Կը գանգատուի թէ Թաթարք ինչպէս կէս դար առաջ նոյնպէս և այժմ նախնական կեանք մը կը վարեն առանց ծանօթ լինելու եւրոպական տեսութեանց ու գաղափարաց։ Բայց Ցարերու անհուն Կայսրութեան հիւսիսային ու հարաւային, արեւմտեան ու արեւելեան և կեդրոնական ահագին Կուսակալութեանց մէջ, որք մէկ մէկ եւրոպական թագաւորութեան չափ ընդարձակութիւն ունին, ո՛րչափ աւելի բազմաթիւ բնակիչներ «եւրոպական տեսութեանց ու գաղափարաց» նկատմամբ այսօր աւելի խորին ծանօթութիւն մը չունին քան Խրիմու պատերազմէն առաջ։ Ընդէ՞ր երեսի վրայ թողուլ այս բուն ռուսական ժողովրդոց քաղաքակրթութիւնն և այնպիսի ջերմ հոգածութիւն մը ցոյց տալ Թաթարներուն հաղորդելու «եւրոպական տեսութիւններ ու գաղափարներ»։ —Եթէ վայրկեան մը միամտօրէն հաւատայինք թէ Ռուսիա անկեղծապէս փափաքող է քաղաքակրթել իւր Թաթար հպատակներ, շատ պիտի շըւարէինք հարցում մը տալ այս հարցման։

Թէ այն գիւղացի ռուս ժողովուրդք որով շրջապատեալ են Թաթարք՝ ըստ մեծի մասին Թաթարներէն աւելի քաղաքակրթեալ չեն, ասոր ապացոյցն ունինք նոյն իսկ Ռուսսէ Քուրիէէի բացատրութեան մէջ, որ կը գանգատի թէ կէս դարէ հետէ Թաթարներուն ներքին կենաց մէջ յառաջդիմութիւն չկայ։ Բայց եթէ ռուսական հզօր տարրերն որով շրջապատեալ են՝ դգալապէս յառաջդիմած լինէին արդէն, Թաթարք չէին կրնար բոլորովին անհաղորդ մնալ այս ընդհանուր յառաջդիմութեան։ Միջավայրն յորում կը գտնուին Թաթարք՝ շատ բարձր չէ, և երբ ռուս նախարարք՝ առանց այդ միջավայրը բարձրացնելու՝ Թաթար տարրն առանձնապէս «քաղաքակրթելու» ջերմ հոգածութիւն մը կը ցուցնեն, ներելի է դո՛նէ տարակուսիլ այսպիսի ձեռնարկի մը անկեղծութեան վրայ։

* * *

Դպրո՛ցն է այն զօրաւոր միջոց, զոր ռուս կառավարութիւնն որոշած է ձեռք առնուլ՝ Թաթար տարրը ռուսականին հետ ձուլելու համար։ Թաթարք վայրենի ժողովուրդ մը չեն. ունին իրենց յատուկ դպրոցներ. բայց այս կրթական հաստատութիւնք ձեռնտու չեն Թաթարաց մէջ մուծանելու «Ռուսական Քաղաքակրթութիւնն»։ Ինչպէս կ'երևի, խնդիրը պարզապէս Թաթարները քաղաքակրթելու վրայ չէ։ Կարելի քաղաքակրթութեանց բարձրագոյնը, լաւագոյնն ու յարմարագոյնը կ'ուզուի աւանդել անոնց, և այս է, որպէս գիտենք ամենքս ալ, քաղաքակրթութեան ռուսական տեսակը։ Թաթարական դպրոցին մէջ Թաթար տղայն կըրնայ ունիլ իւր կրօն, իւր լեզու, նաև տիրող լեզուին սկզբունքը, գրել, հաշուել, և այլն. բայց այսչափը բաւական չէ ռուսական քաղաքակրթութեամբ օժտուելու համար։ Այդ դերագոյն բարիքը վայելել այլուր չէ կարելի բայց եթէ պետական դպրոցներուն մէջ, զորս Դոլգոյ կոմսը մարդասիրաբար կը դնէ ամենազօրմած Ցարին Թաթար հպատակաց տրամադրութեան ներքև։ Տարօրինակ ապերախտութեամբ մը, Թաթարք իրենց ազգային դպրոցներով շատանալու և զանոնք պետական դպրոցներէն նախամեծար համարելու յանդգնութիւնն ունին։ Այս յամառութեան վերջ տալու կարճ միջոցն արդէն խորհած են Դոլգոյ կոմսն ու պաշտօնակիցք։ Թաթարաց դպրոցները պիտի ջնջուին, որպէսզի կամայ թէ ակամայ պետական դպրոցները ղրկեն իրենց տղայք։ Հոն Թաթար տղայք ռուսերէն միայն պիտի սորվին, ռուսական գաղափարներով պիտի տոգորուին, ռուսական աշխարհի մը մէջ պիտի ապրին, և ի վերջոյ Ռուս պիտի դառնան, եթէ ոչ իրենք, գէթ իրենց զաւակունք։ Այսպէս իւր խանձարուրի մէջ պիտի սպանուի Խրիմու Թաթար երիտասարդութեան յառաջդիմական շարժումն ևս։ Եւ իրօք, Թաթարաց մէջ այժմ կայ փոքր ի շատէ կրթուած երիտասարդութիւն մը, որ հետամուտ է մշակման Թաթար լեզուին, որով՝ կարծենք՝ երկու կամ երեք լրագիրներ կը հրատարակին Դաւրիտեան Կուսակալութեան (Խրիմ) գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Թաթարք աշխարհագրօրէն շատ կարևոր վայր մը բռնած են Սև ծովու եզերաց վրայ, ընդ մէջ կովկասեան ժողովրդոց և բուն ռուս ժողովրդին։ Այսպիսի դիրքերու մէջ ինքնաճանաչութեան զգացումն ունեցող ուրոյն ցեղի մը գոյութիւնը փուշ եղած պէտք է լինի ռուս նախարարաց աչքին, որք «Քաղաքակրթութեան» անունն ըստ սովորութեան գործիք ընելով Քաղաքականութեան, կ'ուզեն ըստ կարի շուտով ձուլել զայս տարր ընդ ռուսականին։

* * *

Բայց Ռուսք ո՛րչափ ալ հեռատես նոյնչափ զգուշաւոր և խոհեմ են։ Ռուսսէ Քուրիէէ կ'իմացնէ մեզ թէ յանկարծ չպիտի յարձակուի Թաթարաց դպրոցներուն վրայ. այլ նախ անոնց Վարժապետանոցները պիտի վերցուին։ Թաթարաց ուսուցիչք այսուհետև Պետական Վարժապետանոցներէն վկայագիր պարտին ներկայացնել՝ իրենց արուեստ ի գործ դնել կարենալու համար։ Նախ ուսուցիչք պիտի ռուսսանան, յետոյ ուսանողք։ Նախ Վարժապետանոցք պիտի փակուին, յետոյ հասարակ Դպրոցք։ Թաթարաց քաղաքական ու վարչային նուաճումն ո՛րչափ աստիճանաւոր և զգուշաւոր եղած էր, նոցա մտային ու ընկերային նուաճումն ևս կ'երևի թէ նոյնչափ աստիճանաւոր ու զգուշաւոր պիտի լինի։ Բայց թէ այս երկրորդ աշխարհակալութեան մէջ Ռուսք նոյնչափ ապահովապէս պիտի յաջողի՞ն, զայս ալ ժամանակը ցոյց պիտի տայ մեզ։ Կարելի է որ Թաթարք կուրօրէն հպատակին այն ամեն կանոնադրութեանց, որոց նպատակն է ջնջել իրենց ցեղային ինքնուրոյն կեանքն. յանժամ ռուսացման գործը դիւրաւ ի գլուխ կրնայ հանուիլ։ Բայց կարելի է նաև որ Թաթար ժողովրդեան կրօնաւոր և աշխարհական գլուխներն, որոց մէջ խելացի և գրչի տէր մարդիկ ևս կան, ազդու դիմադրութիւն մ'ընեն, աղմուկ հանեն, և չհամակերպին ձուլ-

(*) Այս ամեն յետադիմական ձգտումներ ու որոշումներ մի քանի ամիս առաջ բաւական մանրամասնօրէն նկարագրեցան Արևելքի քաղաքական յօդուածոց մէջ, հետևողութեամբ գլխաւորապէս երևելի ռուս ազատական հրատարակիչ Պ. Սդեբնիաքի, որ անցեալ տարի Թայմզի էջերուն մէջ կատարեալ նկարագրութիւն մ'ըրաւ այժմու ռուս նախարարութեան կրթական քաղաքականութեան վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(142)(

ՑՈՐԹՈՒՆՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՈԲԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Թ.

— Բայց ոչ, չպիտի գան։ Գիտէ՞ք ինչ կ'ընեն այս վայրկենիս Իվէթի ջաղացքին աւազակները։ Նկուղին յատակը կը խուզարկեն, որ լի է ջրով, և կ'աշխատին գտնել հանել դիակները, զորս իրենք կամ Թօլպիաք այս գիշեր երկաթուղւոյ գիծերուն վրայ պիտի տանին ձգել։

Թօլպիաք պիտի իմանայ այս իրիկուն թէ դիակները չգտնուեցան։ Պիտի հասկնայ թէ երկու աղջիկները ապրծած են, թէ անշուշտ պիտի ամբաստանեն ջաղացպանները, թէ սոքա ալ զինքը պիտի մատնեն, և թէ Օ'Սիւլիվանի ժառանգութի՞ւնը ձեռք բերելու համար նիւթած դաւն ի դերև ելաւ։

Հետևաբար տարակոյս չկայ թէ պիտի փախչի, եթէ չբռնուի այսօր։

—Ճշմարիտ է, մրմռաց Պ. Լըքօք։ Եւ եթէ փախչի, ոչ ևս կրնամ Լուիի անմեղութեան ապացոյցը ներկայել... Բիկաշ եկաւ ըսաւ ինձ թէ գլխատման հրամանն երեք օրէն պիտի տըրուի։ Եւ եթէ չաճապարեմ, բանը բանէն կ'անցնի։

—Կ'ուզէ՞ք որ Սավինեի վերադառնամ, գործը գիւղապետին պատմեմ, որ ոստիկանութեան ծանուցանէ և...

—Ո՛չ, անօգուտ կը լինի։ Ինձ համար նախապէս պէտք եղածն որդւոյս ազատութիւնն է քան Թօլպիաքի ձերբակալումն։ Աստ պէտք է գործել։ Մըտիկ ըրէ, Բիէտո՛ւշ, մէկ մարդ մը կայ որ կրնայ օգնութեան հասնիլ ինձ, և այն մարդն է իմ վաղեմի բարեկամս, հանրային ապահովութեան պետը։

Պիտի երթամ գտնեմ զայն իւր դըրասենեկին մէջ. դու ալ հետս պիտի գաս, վասն զի քու վկայութեանդ պէտք ունիմ։ Ե՛կ, վայրկեան մ'իսկ չկորսընցընենք։

Բիէտուշ շատ զարմացաւ իւր վարպետին այս որոշման վրայ, բայց չհամարձակեցաւ դիտողութիւն մ'ընել։

Կը հասկնար որ պարագայք ծանր էին և վիճաբանելու ժամանակ չէր։

Ոչ միայն չյօգնեցուց զՊ. Լըքօք ունայն առարկութեամբք, այլ և չը հարցուց իսկ թէ նապաստի կերպարանքո՞վ պիտի երթար ապահովութեան պետին դրասենեակը։

Դուրս ելաւ առանց բան մ'ըսելու, և գնաց սպասել Պուլվարին վրայ։

Երեք վայրկեան յետոյ, Ծաֆէր իշխանն ալ Պուլվարին վրայ երևցաւ ի մեծ զարմանս օժեանին մարդոց, որք անոր միայնակ և քալելով դուրս ելնելը տեսած չէին։

Խճուղին վրայէն համարձակապէս անցաւ գնաց, հետևող ունենալով ի հեռուստ զԲիէտուշ, և անկից անցնող հրապարակի կառք մը մտաւ անոր հետ։

Երբոր երկուքն ալ կառքին մէջ նստան. գործակալն՝ իւր տիրոջ հրամանաւ՝ ըսաւ կառավարին որ Քոնթի գետափը տանի զիրենք։

—Չէ՞ք վախնար որ ձեզ անհանգիստ ընեն, հարցուց Բիէտուշ վեհերմամբ։ Այս իրիկուն պիտի իմանայ ոստիկանութեան պաշտօնատունը թէ ձեր տունը վերադարձաք և...

—Հոգ չէ։ Ես իմ վերջին ճիգս պիտի թափեմ։ Միւս կողմէ չեմ յուսար որ իւր որդին պաշտպանելու եկող հայր մը բանտարկելու սիրտ ունենան։

Բիէտուշ շատ համոզուած չէր թէ վարպետն իւր վաղեմի պաշտօնակցին բարեկամութեան վստահելու իրաւունք ունէր. բայց զայն չվհատեցնելու համար լռեց։

Երբոր Քոնթի գետափն հասան, յոյժ նորանշան դէպք մ'եղաւ ճերմակ մօրուք հնդկի մը երևումն, որ իւր բնակարանին բանալին կը խնդրէր դըռնապանուհիէն, նա ալ չէր ուզեր ի սկըզբան ճանչել զիւր վաղեմի վարձակալը, Պ. Լըքօք։

Սակայն զիջաւ երբոր հայր Լըքօք իւր մօրուքն ու փաթթոցն հանեց. և թէպէտ յիմար կարծեց զայն՝ այնպիսի կերպարանքով ներկայանալը տեսնելով, բայց և այնպէս ուրախական բացագանչութիւններ արձակեց և հարցումներ ըրաւ, զորս Պ. Լըքօք կարճ կապեց իւր բնակարանը դիմելով։

Քառորդէ մը յետոյ վար իջաւ իւր առաջուան կերպարանքով և մտաւ կառքին մէջ նստաւ Բիէտուշի քով, որ անդ մնացած էր։

Ոստիկանութեան պաշտօնատունն հասած ժամանակն ուրիշ կերպ եղաւ։ Երբոր ապահովութեան պետին դրասենեակը տանող նրբանցին մէջ գըտնուող գործակալք ճանչցին զՀայր Լըքօք և զիրենց նախորդ ընկերը՝ Բիէտուշ, զարմացմամբ ընկրկեցան։

Գիտէին ամենն ալ թէ կը մնտա- [illegible]

[illegible] ժում մը զալել, որոյ նշանակութիւնն հասկնալ կարծեց Պ. Լըքօք։

—Շատ ուշ կուգամ, այնպէս չէ՞, ըսաւ կիրքով։ Եւ սակայն կ'երդնում ձեզ թէ ժամանակս [illegible]

[illegible] ալ շնորհակալ պիտի լինիք ինձ՝ երբոր ըսեմ ձեզ...

—Թէ Թօլպիաքի յաճախած տարփասէր կանանց ընկերութեան մէջ որ- [illegible]

(Շարունակելի)

ման քաղաքականութեան ։ Թօմթարայ ներքին վիճակին վրայ մեր ունեցած տեղեկութիւնք, որք ի հարկէ սահմանափակ են, չեն ներեր ըսել թէ այս երկու պատահմանց ո՛րն իրականութիւն պիտի գտնէ ։ Այլ ինչ որ լինի, տարակոյս չկայ թէ, իւր Թաթար հպատակաց նկատմամբ Զարին կառավարութեան ընթացքը շատ հրահանգիչ երեւոյթ մ'է, և կը հաստատէ ինչ որ արդէն գիտենք Ռուսիոյ փոքր ազգութեանց նկատմամբ ի գործ դրուած քաղաքականութեան վրայ ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ՍՈՒՏԱՆ

ԼՈՐՏ ՈՒՈԼՍԼԻ ՁԵՌՆ ԿԸ ԿԱՐԿԱՌԷ ԿՈՐՏՈՆ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ

Երեկի Թղթաբեր շոգենաւով եկած լրագիրք ուշ ատեն բաշխուեցան ։ Կարեւորագոյն լուրն որ կը գտնենք այս լրագրոյ մէջ, սա՛ է թէ, Ստուարդ զօրավարի զօրագունդը, դիւցազնութեան հրաշալիք ի գործ դնելով, կրցած է վանել ստուարաթիւ և քաջ թշնամւոյ մը բոլոր յարձակումներն, և Մէթամմէի մօտ Նեղոսի վրայ կարեւոր դիրք մը բռնած է, ուր հասած են Կորտոն զօրավարին ղրկած քանի մը շոգենաւերն, և այսպէս Լորտ Ուոլսլիի յառաջընթաց զօրագունդն հաղորդակցութեան մտած է Խարթումի հետ ։ Մէհտին զօրեղապէս ամրացուցած է զՄէթամմէ, զոր Անգլիացիք դեռ չէին կրցած գրաւել մինչեւ 29 յունուար ։ Ահաւասիկ, ըստ Լորտ Ուոլսլիի և ըստ Թայմզի թղթակցին, պատմութիւնն այն ճակատամարտներու՝ որք Աբու Քլէայի ճակատամարտէն յետոյ տեղի ունեցան ․

«Ստուարդ զօրավարն յունուար 18ին յառաջ խաղացուց իւր զօրքեր, Մէթամմէի և Խարթումի միջեւ Նեղոսի վրայ դիրք մը գրաւելու դիտմամբ ։ (Աբու Քլէայի ճակատամարտէն յետոյ, Լորտ Ուոլսլի 2,500 զօրաց նոր գունդ մը մեծ աճապարանօք ղրկած էր յօգնութիւն Ստուարդ զօրավարին ։) Անգլիացիք քալեցին բոլոր գիշերը․ բայց արշալոյսին դեռ քանի մը մղոն հեռի էին ջուրէն, և թշնամին մեծ զօրութեամբ կ'երեւէր ։ Անգլիացիք կանգ առին հաց ուտելու համար, թեթեւ ամրութեամբք պաշարեալ դիրքի մը մէջ ։ Արաբք յանկարծ ամեն կողմէ յարձակեցան Անգլիացոց վրայ, և սաստիկ կրակ մը տեղացուցին Րէմինկթընի հրացաններով ։ Այս զօրավար Ստուարդ վիրաւորեցաւ ծանրապէս, և անոր յաջորդեց Սըր Չարլզ Ուիլսըն, (երբեմն ընդհանուր հիւպատոս ի Սեբաստիա ։) Թնդանօթաձիգ զօրաց պաշտպանութեան թողուցան բանակին ուղտերն ու գոյքերն, և Անգլիացիք, քառակուսի կազմած, ուղղակի դէպ ի Նեղոս քալեցին ։ Թշնամին պահ մի եւս շարունակեց կրակն, և ապա յարձակեցաւ քառակուսւոյն անկիւններուն վրայ ։ Անգլիացիք, առաջ և սաստիկ կրակ մը տեղալով, թող չտուին որ Արաբք 50 եարտայէ աւելի մօտենային քառակուսւոյն ։ Ի վերջոյ Արաբք ետ քաշուեցան, և բաց թողուցին Նեղոսի ճանբան, և Անգլիացիք, Կուպադ հասնելով, (հարաւակողմ Մէթամմէի) մեծ ցնծութեամբ ողջունեցին զՆեղոս (*) ։ Ամենքը մէկէն աշխատելով, հողային ամրութիւններ բարձրացուցին Կուպադի չորս կողմ, որ անառիկ դիրք մ'եղաւ շուտով ։

«Մէթամմէի ուղղութեամբ հետազօտիչ խումբ մը ղրկուեցաւ, որ սակայն յարձակում չըրաւ, տեսնելով Մէթամմէի ամուր վիճակը, զոր կը պաշտպանեն Մէհտիի լաւագոյն զօրքերն ։

«Երբ զօրքն հասաւ Կուպադ, ուրախութեամբ տեսաւ չորս շոգենաւեր, զորս Կորտոն զօրավարը ղրկած էր՝ աջ կարկառելու համար ազատարար զօրախմբին՝ ընդ հրամանօք Նուպար փաշայի ։ Սա քիչ մը զօրք, ռազմամթերք և թնդանօթ ցամաք հանելով, մասնակից եղաւ անգլիական հետազօտութեան դէպ ի Մէթամմէ ։ Սըր Չարլզ Ուիլսըն յունուար 24ին Խարթում գնաց երկու շոգենաւերով, իւր հետ առնելով Սուսէքսի գնդէն մաս մը զօրք ։ Մէհտիի օգնականը՝ Շէյխ Նուր Անկար՝ կը պաշտպանէ զՄէթամմէ, 2,000 զօրքով և Քրուբի 3 թնդանօթներով ։ Ի Շենտի եւս Մէհտին զօրք ունի մէկ Քրուբով ։

«Ակամայ աչալին կորուստ ունեցան այս նոր ճակատամարտին մէջ ։ Անգլիացիք կորուսին 2 սպայ և 19 զինուոր սպանեալ և 9 սպայ և 94 զինուոր վիրաւորեալ ։ Ըմբռնելի տոկունութեամբ մը անգլիական զինուորք դէմ դրին վայրենի հրոսակներուն կատաղի յարձակմանց, որք կ'ուզէին խորտակել քառակուսին և բնաջինջ ընել փոքր զօրախումբը ։ Լորտ Ուոլսլի կ'ըսէ․ «Խորապէս կ'ողբամ ծանր կորուստներուն վրայ, զորս կրեցինք․ բայց այլ ամեն նկատմամբք, գործողութեանց արդիւնքն, ընդ յաջող և ճարտար հրամանատարութեամբ Սըր Ստուարդի, գոհացուցիչ է յոյժ, և անտարակոյս մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Նեղոսի արշաւանքին ապագային վրայ ։»

«Կորտոն զօրավարին առ Լորտ Ուոլսլի ղրկած վերջին նամակը կը կրէ դեկտ․ 29ի թուականն, և կ'ըսէ․ «Ամեն ինչ լաւ է ի Խարթում ։ Կրնամ տարիներով դիմադրել թշնամեաց ։»

«Անգլիացիք տիրած են, Կուպադի դիմայը, մեծ կղզւոյ մը, ուր առատօրէն գտած են խոտ ուղտերուն և ձիերուն համար ։

«Նոյն ճակատամարտին մէջ յորում վիրաւորեցաւ Սըր Ստուարդ, սպաննեցան Սթանտըրտի հաշակաւոր զինուորական թղթակից Պ. Քամըրոն և Մօրնինկ Փօսթի թղթակից Պ. Հէրպէրդ ։ Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակից Պ. Պըրլէյ վիրաւորեցաւ ։ (Արդէն Թայմզի մէկ թղթակիցն ալ սպաննեցաւ Խարթումի մօտ ։)

«Միւս կողմէ, Ըրլ զօրավարն, որ շոգենաւերով Նեղոսէն վեր կ'ելնէ Պերպերի ուղղութեամբ, անարգել կը յառաջանայ ։

(*)—Մինչեւ այն ատեն, այսինքն յորմէ հետէ մեկնեցան Քորթի բանակետղէն, ուր է Լորտ Ուոլսլի, Անգլիացիք անապատին մէջէն կը քալէին, և իրենց յառաջխաղացութեան գիծն ուղղաձիգ էր Նեղոսի գծին, և ո՛չ թէ զուգահեռական ։ Մ. Խ.

Աղեքսանդրիայէն յունուար 28 թըւով կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ Ստուարդ զօրավարի նոր յաղթութեանց լուրը մեծ ցնծութիւն պատճառեց ի Գահիրէ ։ Եւրոպական գաղթականութեանց վրայ եւս մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ ։ Ուխտում Հէլլենք անգլիական հիւպատոսին ներկայացան ի շնորհաւորութիւն, որպէս ներկայացուցիչներ մեծագոյն եւրոպական գաղթականութեան յԵգիպտոս ։

Թագուհին բարձրացուց Սըր Ստուարդ զօրավարին զինուորական աստիճանը ։

ԻՏԱԼԻԱ ․ Պէյլուլ (Կարմիր ծով) հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բօօբէլֆիօրօ իտալական գրահաւորը զօրք հանած է ի Պէյլուլ, անմիջապէս իտալական դրօշ պարզելով ։ Տեղացիք լաւ ընդունելութիւն կ'ընեն Իտալացոց ։ Եգիպտացի զօրքը կը մեկնին Պէյլուլէ ։ — Հավաս կը ծանուցանէ թէ, Պէյլուլի գրաւման վրայ, Իտալացիք չպիտի ուզեն գրաւելու նաեւ զՄասուա ։ Իտալիա, Անգլիա և Եգիպտոս համաձայններ են Իտալիոյ թողուլ զՄասուա․ ուստի եգիպտական պահապան զօրքն ընդդիմութիւն չպիտի ընէ, եւ պիտի քաշուի ։

ՍԵՐՊԻԱ ․ Պելկրատի կառավարութիւնը Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրեր է սերպիական մէ քանի հիւպատոսութիւններ հաստատելու Մակեդոնիոյ մէջ, բայց Կայսերական կառավարութիւնը մերժեր է ։

ՌՈՒՍԻԱ ․ Մի նոր աղանդ հաստատուած է ի Ռուսիա։ «Նոր Իսրայէլացիք» են ասոնք, որք կը հաւատան Յիսուս Քրիստոսի գալստեան ։ Բազմաթիւ համախոհներ ունին Ռուսիոյ արեւմտեան և հարաւային գաւառաց մէջ ։ Կառավարութիւնը ճանչցած է նոր աղանդն ։ Հիմնադիրն է Ցեւսեւ Ռապինովիչ անուն Հրեայն ։ Այս մարդ, ըստ նոր լրոց, սպաննուեր է ձեռամբ մոլեռանդ Հրէից, որք նոր աղանդը խեղդել կ'ուզեն ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Հայրն հարկ դատեց այս առաւօտ Ղալաթիա հրաւիրել Ազգային Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Եուսուֆեան էֆէնտին և Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետ Մաքսուտ Սիմոն պէյը, խորհրդակցելու համար թէ Ազգային Ժողովոյ Ներքին կանոնագրութեան 47 յօդուածի Լ. հատուածը պէ՞տք է նախապէս գործադրել, և ապա ըստ այնմ Պատրիարքական ընտրելեաց ցանկը մատուցանել Ազգային Ժողովոյ ։

Ահաւասիկ այն հատուած ․

Պատրիարքի ընտրութիւնը բացարձակ առաւելութեամբ կ'ըլլայ ընտրելի ցանկի մը վրայ, զոր Վարչութիւնը կը ներկայէ՝ Սահմանադրութեան պահանջած կրօնական ու քաղաքական պայմանաց ապահովութեան ծանօթագրով մը, և միանգամայն ընտրելեաց անցեալն ու արժանիքը պատճառաբանող համառօտ տեղեկագրով մը, զոր Ատենապետաց դիւանը կը նախաքննէ (45) ։

Այս դիւանն իւր դիտողութեամբ կ'եզրակացնէ իւր կարծիքը՝ կա՛մ անփոփոխ ընդունելութեամբ ցանկին, կա՛մ սոսկ փոփոխութեամբ արժանեաց կարգին, և կամ սրբագրութեամբ զոր կ'առաջարկէ ։ Ժողովն այդ առաջարկեալ փոփոխութիւն կամ սրբագրութիւնը կ'ընդունի կամ կը մերժէ ձեռամբարձով առանց վիճի, և յետոյ ըստ այնմ կը վճռէ ցանկն իւր քուէով ։

Այս հատուածի տրամադրութեամբք յայտնի է թէ Պատրիարքական Տեղապահը պարտաւոր է Ատենապետաց դիւանն ընդհուպ, եթէ կարելի է յառաջիկայ հինգշաբթի օր, գումարել, և յաջորդ օրը գումարելի Ազգային Ժողովոյ ներկայացնել ընտրելեաց ցանկը ։

Վերջին ժամուն կ'իմանամք թէ այս գումարում տեղի ունեցաւ այս առաւօտ ժամը 5ին ։ Ներկայ էին պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Հայրն, Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան, Կրօնական Ժողովոյ կողմէ Գեր. Սիմէոն եպիսկոպոս Սեֆերեան և Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ Ատենադպիր Տօքթ. Նշան էֆէնտի Այվազեան ։ Ատենապետ Վսեմ Սիմոն պէյ չէր կրցած գալ ։

Նոյն խառն գումարման մէջ որոշուեցաւ յառաջիկայ հինգշաբթի, ժամ 5ին Ազգ. Մատենադարանին մէջ ի նիստ հրաւիրել Ատենապետաց Դիւանն որ պիտի զբաղի պատրիարքական ընտրութեան առթիւ հարկ եղած ինչ ինչ օրինական գործողութեանց կատարմամբ, ըստ տրամադրութեան Ներքին կանոնագրի ։

Իսկ Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովը պիտի գումարի յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Մայր Եկեղեցին Գումգաբուի ։

Երէկ Գեր. Պատրիարքական Տեղապահ Հայրն ընկերակցութեամբ Քաղաքական ժողովոյ անդամ Վսեմ. Մանիկեան Միքայէլ էֆէնտիի Սպարապետի դուռն երթալով, սիրալիր պատուով ընդունեցաւ Վսեմ. Ղազի Օսման փաշայէն ։

Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովոյ որոշմամբ հեռագրեր ուղղուեցան առ Գաւառական վարչութիւնս, ծանուցանելով Գեր. Ռուսճուքլեանի տեղապահական պաշտօնին վաւերացումը կայսերական խաթթով ։

Այս հեռագրոյ ի պատասխան երէկուընէ ի վեր շնորհաւորական հեռագրեր սկսան գալ ի Պատրիարքարան՝ առ Գեր. Տեղապահ Հայրն ։

Վանորէից խորհուրդը ժամանակէ մ'ի վեր կազմակերպեալ չլինելով, Վարչութեան Քաղ. Ժողովն հարկ տեսած էր այդ խորհրդոյն հրաժարեալ անդամոց տեղ նոր անդամներ աւելցնելով կազմակերպել զայն ․ հետեւաբար հին անդամոց, Գեր. Տ. Տիմոթէոս եպիսկոպոս Սափրիչեանի, Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեանի, Արշակ Ցահոր և Աստուածատուր Գէորգ էֆէնտիներու ընկեր տալով զԳեր. Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Դեբճակեան, Եղիշէ Ծ. վարդապետ Այվազեան և Մկրտիչ էֆ. Ուզունեան, հրաւիրագրեր ուղղեց իւրաքանչիւր անդամի, որ ի նիստ գումարուելով՝ այդ ճիւղին վերաբերեալ խնդիրները սերտեն ու կարգադրեն ։

Երէկ այս Նորակազմ խորհրդոյ եկեղեցական բոլոր անդամք թէեւ ներկայ գտնուեցան, սակայն աշխարհական երեք անդամներէն ոչ ոք ներկայ գտնուելով՝ խորհուրդն չկրցաւ իւր դիւանը կազմել և եկեղեցական անդամք խնդրեցին Գեր. Պատ. Տեղապահէն որ յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան համար յատկապէս հրաւիրագիր ղրկուի աշխարհական անդամոց, որպէսզի գէթ նոյն օրը ներկայ գտնուին ի կարգադրութիւն ժամանակէ մ'ի վեր դիզեալ կարգ մը խնդրոց ։

Պիլէճիկի Առաջնորդ․ Տեղապահ Արժ. Տ. Յովսէփ Ծ. վարդապետ Սարաճեան երէկ մայրաքաղաքս հասաւ վիճակային քանի մը խնդրոց կարգադրութեան համար ։

Այս առուր Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Անթաքիայի մէջ Հայերն առանց կառավարութենէն հրաման ստանալու եկեղեցի մը շինելու ձեռնարկած լինելով, տեղական կառավարութիւնը դադրեցնել տուեր է շինութիւնը ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Ատանայի ոյլայէթի և տասանորդի տրոց վարչութեան առաջին քարտուղար Րէշիտ պէյ՝ նոյն վարչութեան տեսուչ,

Տիմէթօքայի Նախաքննիչ ատենի Նախագահ Լօմէր Պաշիր էֆէնտի՝ Դըրգ-Պիլիսէի Նախաքննիչ ատենի Նախագահ,

Գոնիայի Նախաքննիչ ատենի դեր-Նախագահ Ահմէտ Խասա էֆէնտի՝ Տիմէթօքայի Նախաքննիչ ատենի Նախագահ,

Կալացի հիւպատոսարանի դիւանադպիր (քանչըլէր) Պօղոս էֆէնտի՝ Ճօրճօվայի փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ ։

Ադրիանուպոլսոյ Տէֆթէրտար Րիզա էֆէնտիին Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ, և Նոյն նահանգին արքունի կալուածոց ոյլայէթի և տասանորդի տրոց քննիչ Թադէոս էֆէնտիին Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ ։

Բաղդադաբեր Մաղհար փաշա, որ քանի մ'օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով իւր պաշտօնը վերսկսաւ երէկ, և իրիկուան դէմ ալ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Ներքին գործոց Նախարարի խորհրդական Զէլալ պէյի հետ ։

Ը. Շրջանակի Թաղապետութեան առաջին երկրաչափ Անտոն էֆէնտի, Թ. Շրջանակի Թաղապետութեան (Իւսկիւտար) երկրաչափ կարգուեցաւ ։

Կայսերական Միլքիէ վարժարանին ընթացաւարտ աշակերտներէն Սալիհ Հիլմէթ էֆէնտի Այտընի Յոնյա գաւառակին փոխ-կառավարիչ անուանեցաւ ։

Յունաստանի Թագաւորը Ս. Փրկչի Խաչի պատուանշանն ընծայեց Կ. Պոլսոյ Յունաց Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ.ին, ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս Նորին Սրբազնութիւնը մատուցած է Օրթօտոքս եկեղեցւոյն ։

Յովակիմ Պատրիարքն ապաքինելուն պէս, մայրաքաղաքիս Հէլլենական դեսպան Պ. Գունտուրիոթի հանդիսաւոր կերպիւ Նորին Սրբազնութեան պիտի մատուցանէ պատուանշանը ։

Յայտնելով կ'իմանամք թէ Յունաց Ս. Պատրիարքին հիւանդութիւնը ծանր երեւոյթ մը կը ստանայ և բժիշկները պատուիրեր են որ ժամանակ մը հրաժարի ամեն կերպ մտաւորական զբաղումէ կամ աշխատութենէ։ Կ'ըսուի թէ Սրբազնութիւնն սրտի հիւանդութեամբ կը տառապի ։

Պուլղար եպիսկոպոսաց տրուելիք պէրաթներու խնդրոյն առթիւ Ֆէներ Պատրիարքարանի կողմէն յիշատակագիր մը մատուցեցաւ կիրակի օր Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարի տեղապահ Բեամիլ փաշայի ։

Տրապիզոնի Յունաց նախորդ Մետրապոլիտ Տ. Գրիգորիոս Քալիտէս, որ Սելանիկի Մետրապոլիտ ընտրուած է, նախընթաց օրը մայրաքաղաքս գալով, Ֆէներ գնաց, ուր քանի մ'օր մնալէ յետոյ իւր նոր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի ։

Տեղական թերթ մը կը յիշատակէ թէ Հասան Ֆեհմի փաշա Վիէննայի, Փարիզի և Պերլինի մէջ մի միայն Թուրքիոյ դատական նախարարի անունով ներկայացեր է, իսկ Անգլիոյ հողին վրայ ոտք կոխելուն պէս, իբր Օսմանեան պետութեան յատուկ պատուիրակ ներկայացեր է ։

Օսմանեան ընդհանուր պարտուց հասութից ճիւղին թարգմանութեան սենեկին տնօրէն Մանաս էֆէնտի, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ ։

Պէնիազիէն, յունուար 17 թուով հետեւեալ հեռագիրն ուղղուած է Թէրճէմանը Հագիգաթի խմբագրութեան ․

«Դատական պաշտօնեայները ցիրուցան եղած լինելով, դատարանները գոցուեցան և կուսակալն իւր ուզածին պէս բռնութեամբ կը վարէ բոլոր գործերը․ կառավարական բոլոր պաշտօնեայք իրարու հակառակորդ դարձած, կառավարութեան պաշտօնատունը գոցուած և ժողովրդեան իրաւունքներն ոտից կոխան եղած լինելով, հասարակաց միտքն յոյժ պղտորեալ է ։ Կուսակալին բռնաւոր և հարստահարիչ ընթացքը, գործոց այսպէս երեսի վրայ մնալն, և իրաց ներկայ վիճակին առջեւ օտարաց կողմէն եղած դրգռութիւնք, որք մեզ իբր վայրենի նկատելնուն հետեւանքն են, ծանր հետեւութեանց առիթ պիտի տան ։ Կը խնդրենք յանուն հայրենեաց խաղաղութեան՝ որ արդարասէր և հայրենասէր կուսակալ մը ղրկուի մեզ ։»

Էնկիւրիի գաւառին քանի մը տեղերէն խնդրուած էր որ կայսերական կառավարութիւնը բարեհաճի վաճառատեղեաց վրայ ծախուած ցորենի մէն մի գրիւին համար քաղաքապետութեան առացած 1 փարայի տուրքն 5 փարայի վերածել, որպէս զի ասկէ յառաջ եկած հասոյթով գաւառին մէջ գտնուող բոլոր ջրուղեաց և այլ նորոգութեանց ծախքերը մատակարարուին։

Բայց որովհետեւ քաղաքին լուսաւորութեան և ուրիշ զանազան նորոգութեանց ծախքերը քաղաքապետութեան սովորական հասոյթներէն կը մատակարարուին, Պետական խորհրդոյ որոշմամբ և Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ ծանուցուեցաւ յիշեալ գաւառի կուսակալութեան թէ վերոյիշեալ տուրքը 5 փարայի վերածուած է առժամեայ կերպիւ, պայմանաւ որ գոյացած հասոյթը ջրուղեաց մաքրութեան յատկանայ առանց ուրիշ նորոգութեանց ծախսուելու և ջրուղեաց գործն աւարտելէ յետոյ յիշեալ տուրքը վերստին 1 փարայի իջնէ ըստ առաջնոյն ։

Ժամանակէ մ'ի վեր Կրէտէէն մայրաքաղաքիս Թուրք լրագրաց հաղորդուած տեղեկութիւնք սեւ գոյներով կը նկարագրեն կղզւոյն վիճակը ։

Տեղւոյն իսլամ և քրիստոնեայ հասարակութեանց միջեւ սաստիկ գժտութիւն մը կը տիրէ և իսլամք մեծապէս կը նեղուին քրիստոնեայ տարրէն, այնպէս որ անկարելի եղած է իսլամաց՝ գիւղէ գիւղ երթալ անվտանգ ։

Վերջին տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Սիրիլի գիւղէն Մէհմէտ անուն մէկը Հանեայէն վերադարձած ատեն ճանբու վրայ քրիստոնէից ձեռօք սպաննուեր է․ Նոյնպէս Հանեայի մէջ քրիստոնեայ մը Ռիսթէմ անուն Թուրք ծերունւոյ մը վրայ ձիարշաւ վազելով զայն կոխոտեր և ոսկրները ջար ջախջախեր է ։ Ճէմալ անուն ուրիշ Թուրք մը Միլոփոթամոյէն Րեթիմոյ գիւղը գնացած ատեն խումբ մը քրիստոնէից կողմէն յարձակում կրեր, բայց այդ միջոցին ուրիշ ուղեւորներ երեւան եկած լինելով, կրցեր է անհրաժեշտ վտանգէ մ'ազատիլ ։ Հիւսնի անուն ուրիշ Թուրք մ'ալ Դարօթի գիւղին մօտէն անցած ժամանակ՝ դարձեալ խումբ մը քրիստոնեայք վրան յարձակեր են բայց նա իւր էշը թողլով փախչելուն համար յարձակողք զայրանալով անասունն սպաններ են ։

Սաստէի, ուսկից կը քաղենք այս լուրն, այս առթիւ հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ընէ ․

«Քրիստոնէից կողմէն իսլամաց նկատմամբ եղած այդ անվայել ընթացքը մի միայն Կրէտէի մէջ չտեսնուիր ։

«Պուլղարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ բնակող իսլամաց վիճակն եւս ոչ նուազ արդահատելի է ։

«Ուստի կը զարմանանք այն եւրոպացւոց վրայ, որք Թուրքիոյ քանի մը երկիրներուն մէջ վարչական ինքնօրինութեամբ մը հաստատուելէն օգուտներ կ'ակնկալեն» ։

Այս առաւօտեան Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Նիքոլայէֆի Օսմ. հիւպատոս Սաադ պէյ մեռեր է ։

Նէօլօյոս իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով, կ'ըսէ թէ հանրօգուտ շինութեանց նախարարի խորհրդական Սիպալթ էֆէնտի գիր մը մատուցած է բարձրագոյն իշխանութեան, յայտարարելով թէ ինք ո՛րեւէ պատասխանատուութենէ ազատ կը համարի զանձն, ըստ որում ո՛չ ոք խորհուրդ հարցուցած էր նմա երկաթուղեաց միացման խնդրոյն նկատմամբ, և հետեւաբար ինքն ալ իւր կարծիքն յայտնելու առիթ չէր ունեցած ։

Սիպալթ էֆէնտիի այս ձեռնարկին վրայ է ահա որ բարձրագոյն հրամանաւ պաշտօն տրուեցաւ նմա յիշեալ խնդրոյն առթիւ Օսմ. կայսերական Պանքային և Պ. Հիրշի ներկայացուցած առաջարկները քննելով, իւր կարծիքը յայտնել ։

Պուլղարիոյ երեսփոխանական ժողովն յետ երկար վիճաբանութեան քուէարկեց 1885 տարւոյ նախահաշիւը ։

Մտից գումարն է 35,699,000 ֆրանք և ելից գումարն 37,215,630 ֆր․ 80 սանթիմ․ այս վերջնոյն երկու երրորդն յատկացեալ է պատերազմական ծախուց ։ Պուլղարիոյ օրէնքը կը տրամադրէ որ 1,515,730 ֆր 80 սանթիմի բացը գոցուի այն ծախքերով, որք թէպէտ ելմտացոյցին մէջ նշանակուած են, սակայն չպիտի քուէարկուին ։

Պուլղար երեսփոխանք 200,000 ֆրանքի արտասովոր վարկ մը քուէարկեր են քանի մը պուլղարական գործակալութեանց համար ։

Պուլղարական Սէէօտ լրագիրն հետեւեալ դիտողութիւնները կ'ընէ այս առթիւ ։ «Ո՞ւր տեղի և ո՞ւր յատկացեալ են այս գումարներ․ մեք ընդամենն երեք գործակալութիւն ունինք, ի Կ. Պոլիս, ի Պելկրատ և ի Պուքրէշ, և ասոնք իւրաքանչիւրն արդէն իրեն բաւականացեալ գումարներ ունի․ ուրեմն ո՞ւր են այն ծածուկ գործակալութիւնք՝ որոց համար արտասովոր վարկեր կը խնդրուին ։»

Անցեալները Բերայի թատրոնին մէջ մեռնող Ճէմալ անուն երիտասարդի դիակը զննող բժշկաց տեղեկագրոյն մէկ օրինակը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին կողմէ մասնաւոր նամակաւ խնդրուած լինելով, Բերայի ընդհանուր դատախազն սկսած է գործոյն ինչ ինչ պարագաները մանրամասն քննութեան ենթարկել ։

Պրուսայի կուսակալը գաւառին մէջ կատարած քննական պտոյտի մը միջոցին՝ ի մէջ այլոց հետեւեալ կարգադրութիւնն ըրեր է ․

Ինչպէս յայտնի է, մինչեւ ցարդ գաւառաց մէջ տասանորդի տրոց հաւաքիչներն և ուրիշ կառավարական պաշտօնեայք իրենց գնացած գիւղերէն ձրիաբար կը կերակրուէին և իրենց համար պէտք եղած այլ ծախքերը նոյնպէս ձրի կը մատակարարուէին գիւղացւոց կողմէ ։

Նորին Վսեմութիւնն այս անգամ բոլորովին արգիլած է այդ ընդհանրացած սովորութիւնն իւր կուսակալութեան մէջ, և իւրաքանչիւր գիւղի ազգարարութիւններ ղրկելով, հրամայած է որ այսուհետեւ կառավարական պաշտօնեայ մը՝ ո՛վ և լինի՝ պարտաւոր է ինքն հոգալ իւր կերակուրը և այլ պիտոյից ծախքերն և գիւղացիք պարտականութիւն չունին այդ ծախուց մասնակցելու, թէ՝ հակառակ վարուող պաշտօնեայն պատասխանատուութեան ներքեւ պիտի իյնայ, և չպիտի կարենայ իւր ամսականն ու ճանբու ծախքերն ստանալ ։

Ոչխարաց վրայէն առնուած տրոց կանոնաւորման և միօրինակ կերպի մը վերածման խնդիրը ժամանակէ մ'ի վեր Նախարարաց խորհրդոյն մէջ խորհրդակցութեան առարկայ եղած է։ Վերջերս Մեծ-Եպարքոսը գիր մ'ուղղեց երկրագործական Նախարարութեան, նորա կարծիքն եւս ստանալու համար։ Յիշեալ Նախարարութիւնն յայտնած է թէ [illegible] ոչխարը բազմապատկելու և անոր վաճառման դիւրութիւն ընծայելու համար, տասանորդի տուրքն հետեւեալ կերպիւ պէտք է բաժնուի․ 6 ղրուշ այծէն, 5 ղրուշ [illegible], 3 ղրուշ [illegible] արտադրող ոչխարէն և 2 ղրուշ [illegible] ։

Երկրագործական Նախարար Սուպհի փաշայի այս պատասխանին վրայ, խնդիրը վերստին վիճաբանութեան ենթարկեցաւ Նախարարաց խորհրդոյն մէջ։

Այս օրերս Վոսփորի ասիական եզերաց գիւղերէն միոյն մէջ ահռելի ոճիր մը գործուեր է ։

Մայր մը, կամ լաւ եւս խորթ մայր մը, իւր աղջիկը նախանձելով երիտասարդէ մը, որոյ վրայ ինք եւս սէր կ'զգար, մտադրեց սպաննել իւր աղջիկն և առաջարկեց որ գլուխը լուայ ։ Խեղճն առանց կասկածելու յօժարեցաւ և այն պահուն երբ երեսն օճառով ծածկուած լինելով, աչերը գոց էին, վայրագ մայրը խոհանոցէն տապար մը առնելով աղջկան գլխուն իջուց ։

Հէգ աղջիկը նոյն ժամայն մեռաւ, իսկ մայրը ձերբակալեցաւ ։

Բերայի միւս վաճառատուններն ալ պատրաստ հագուստ ծախողներուն նման որոշած են որ կիրակի օրեր բոլոր խանութները գոց պահուին, բայց այդ որոշման չհամակերպող խանութպաններն ըստ առաջնոյն խանութնին բացին կիրակի օր։ Բերայի սափրիչներէն քանի մը հոգի՝ միւսներէն գրգռուելով՝ գնացին ստիպել զանոնք որ խանութները գոցեն։ Ասոր վրայ խանութպաններու և սափրիչաց միջեւ վէճ մը ծագեցաւ և բազմութիւն մը խռնեցաւ, զոր ոստիկանութեան հազարապետը խումբ մը զօրքով գնաց ցրուեց և այսպէս վերջ տուաւ անհաճոյ դէպքերու։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՄԻԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Երկաթուղեաց միացման խնդրոյն առթիւ Թուրք լրագրաց մէջ Պաշտօնական երկար ազդ մը տեսնուեցաւ, որոյ համառօտութիւնը կը փութանք ներկայացնել մեր ընթերցողաց ։

Լրագրաց ոմանք երկաթուղեաց միացման խնդրոյն վրայ զանազան հրատարակութեամբք այլ ընդ այլոյ կարծեաց տեղի տուած լինելով, յիշեալ ազդով կը պատուիրուի տեղական մամլոյն որ անստոյգ լուրերով և տարբեր բացատրութիւններով չկնճռոտէ խնդիրն, և սպասէ պաշտօնական ծանուցման, որ պիտի հրատարակուի խնդրոյն վերջնական որոշումն ստանալէն յետոյ ։

Նոյն ազդին մէջ յիշեալ խնդիրն իւր իսկական վիճակին մէջ ներկայացուած է հետեւեալ կերպով ․

Կայսերական կառավարութեան և Պ. Հիրշի միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը բաժնուած է երեք մասերու, որք են՝

Ա.— Գործոյն ելմտական կամ դրամական մասը ։

Բ.— Շինուած գծերն ։

Գ.— Մինչեւ Սերպիոյ սահմանագլուխը նոր շինուելիք գծերն ։

Ա.—Պ. Հիրշ 1869 Ապրիլ 17 թուագրեալ պայմանագրութեամբ մը Կայսերական կառավարութենէն յատուկ արտօնութիւն ստացած էր 99 տարի գործածելու պայմանաւ երկաթուղի մը շինելու, որ Կ. Պոլսէն երկննալով պիտի անցնէր Ռումելիոյ մէջէն և կա՛մ ուղղակի կա՛մ օժանդակ ճիւղերով պիտի հանդիպէր Ադրիանուպոլիս, Փիլիպէ, Տէտէ-աղաճ, Պէրիոս և Սելանիկ, և շինութիւնը պիտի աւարտէր 7 տարւոյ միջոցի մէջ ։

Պայմանագիրն իրաւունք տուած էր Պ. Հիրշի, երկաթուղեաց գործածութիւնն յանձնել Աւստրիոյ հարաւային երկաթուղեաց Ընկերութեան, յորմէ պիտի կրնար ընդունել մասնաւոր գումար մը (ռէնթ), Տէրութենէն ստանալիք գումարէն զատ, որ ամեն տարի մէն մի հազարամեթրի համար 14,000 Ֆրանք էր․ բաց աստի, գծերու երկու կողման վրայ Տէրութեան պատկանող հանքերն ու անտառներն եւս ինքն պիտի բանեցնէր ։

Իսկ ասոնց փոխարէն՝ գոյացած հասոյթէն մէն մի հազարամեթրի համար միջին հաշուով 22,000 Ֆրանք հաշուելէ յետոյ, աւելցած գումարին 100ին 50ը Տէրութեան պիտի վճարուէր, որ նաեւ յանձն առած էր ապագային մէջ նոր գծերու յաւելման, ճանբաներու շինութեան և ընդարձակման ծախքերն եւս հոգալ ։ Պ. Հիրշ այն ատեն գործոյն ելմտական կամ դրամական մասն եւս ստանձնելով, դրամագլուխն հայթայթելու համար փոխառութեան դիմեց և ամեն տարի Տէրութենէն մէն մի հազարամեթրի համար ստանալիք 14,000 Ֆրանքն այդ փոխառութեան տոկոսեաց և դրամագլխոյն փոխարէն ապահովութիւն ցոյց տալով, Բ. Դըրան կողմէն ընտրուած յատուկ փոխանորդի մը ստորագրութեամբ 4,000,000 տոմսակ հանեց 400ական Ֆրանքի ։

Հետեւաբար Կ. կառավարութիւնն 1869 տարւոյ 17էն ի վեր մինչեւ ցարդ այդ փոխառութեան տոկոսներն ու դրամագլխոյն ինք կը վճարէ ։

Պ. Հիրշ այդ արժեթղթոց 2,000,000 հատը՝ իբր շինութեան նախնական ծախքը՝ ինք առնելով, Կ. Պոլսոյ և եւրոպական հրապարակաց վրայ զանոնք 200ական Ֆրանքի ծախելէ յետոյ, Տէրութեան գանձին հաշւոյն 112ական Ֆրանքէն անցուց, որով Տէրութեան պահանջած 2,000,000 ոսկւոյ մեծ գումարն անհամաձայնութեան մը տեղի տուաւ ։

Երկրորդ, Պ. Հիրշ պայմանագրոյն մէջ նշանակուած գծերն որոշեալ միջոցին մէջ չաւարտեց և կիսկատար թողուած գծերն եւս մեծամեծ ծախուց դուռ բացին, ուստի հարկ եղաւ 1872 մայիս 18ի առաջին պայմանագիրը փոխել ։

Այսպէս 2000 հազարամեթր ճանբու շինութիւնն ընդունող պայմանագիրը ջնջուելով, Նոր պայմանագիր մը կնքուեցաւ, որ կը բաւականանար միայն 1200 հազարամեթր գծի մը շինութեամբ և այն ալ հարթ տեղերու վրայ․ այնչափ որ որոշուած

գծերու վրայ դժուարահարթելի տեղեր երեւան ելած ատեն՝ մէն մի հազարամեթրի համար 200,000 Փրանք առած էր ։

Երրորդ, առաջին պայմանագրոյն մէջ որոշուած 99 տարուան արտօնութիւնն երկրորդին մէջ 50ի իջած և Պ. Հիրշ երկաթուղին գործածելու իրաւունքը տէրութեան թողած էր ։

Այսպէս ուրեմն Պ. Հիրշ թէեւ այսօր երկաթուղեաց արտօնատէր լինելէ դադրած է, բայց կ'ուզէ ընկերութիւնն արտօնատէր ներկայացնել միացման գծերու շինութեան, հակառակ իւր պայմանագրոյն, որով տեղի տուաւ մի ուրիշ անհամաձայնութեան ։

Պ. Հիրշ իւր արտօնութիւնը Տէրութեան ծախելով բնականաբար Տէրութեան թողած էր նաեւ Ա. պայմանագրոյն տրամադրութեան համաձայն վարձող ընկերութենէն ստանալիք գումարն, որ մէն մի հազարամեթրի համար 8000 Փրանք էր։ Եւ որովհետեւ ասոր փոխարէն 72,000ական Փրանքի հաշուով տէրութենէն 4,000.000 լիրա կանխիկ առած էր, տէրութիւնը ճանապարհներու շինութենէն մինչեւ ցարդ 100ին 30 հաշուով դիզուած 5,000,000 լիրայի գումար մը կը փնտռէ, որոյ վճարումը Պ. Հիրշ կ'ուզէ երկարաձգել զանազան առարկութիւններ յառաջ բերելով, թէեւ պայմանագիրը կը տրամադրէ թէ որեւէ առարկութիւն անընդունելի է ։

Բ.—Շինութեան մասին խօսելով Պ. Հիրշի ընկերութիւնն ամեն մէկ հազարամեթր գծի շինութիւնը 200,000ական Փրանքի ընդունելէ յետոյ, ուրիշ յանձնառուներու ձեռքով 90,000 Փրանքի շինել տուաւ, առանց տէրութեան կանխաւ իմացնելու, և ինչպէս բանիբուն և անկողմնակալ անձերէ բաղկացեալ մասնախումբ մը վկայեց, ճանբաները լաւ չէին շինուած, մինչդեռ բուն իսկ ճանբաներուն ամուր շինուելուն համար 200,000 ական Փրանք տրուած էր ։

Գ. —Գալով գծերու միացման խնդրոյն, այդ գծերն 120 հազարամեթրէն աւելի չեն, Վիէննայի պայմանագրութենէն յետոյ Պ. Հիրշի եւս առաջարկուած էր այդ գծերու շինութիւնն ստանձնել. բայց նա երկար ատեն մտածելէ յետոյ՝ կ'առաջարկէ այժմ 200,000 Փրանքի շինել, պայմանաւ սակայն որ տէրութիւնն իւր նախորդ պահանջներէն հրաժարի, և այսուհետեւ իւր կողմէն Տէրութեան վճարուելիք 8,000 Փրանքի գումարն 1,500ի իջնէ, և այդ 1,500 Փրանքի գումարն ալ իբր շինութեան ծախուց ապահովութիւն իւր քով մնայ ։

Բայց որովհետեւ այդ պայմանները չէին կրնար ընդունելի դատուիլ, Բ. Դուռն որոշած էր ուրիշ ընկերութեան մը հետ պայմանագրութիւն կնքել, և եթէ անկարելի լինի, Տէրութեան հաշուոյն շինել տալ զանոնք ։

Արդարեւ Բարիզի դրամատեարց ընկերութիւնն 175,000 Փրանք առաջարկելէ յետոյ, Պ. Հիրշ յանձնառու կը լինէր 150,000 Փրանքի շինել, բայց ընկերութիւնը կ'ուզէր ճանբաներու գծերը պողպատէ շինել, ամեն մէկ հազարամեթրին ծայրը մէկ մէկ կայարաններ հաստատել, շինուելիք գծերու նորոգութեան համար 5 տարի որ և է ծախք չ'պահանջել և պակաս թողուած գծերու համար վճարուելիք տուգանաց երաշխաւորութիւն ցոյց տալ ։

Թէեւ Պ. Հիրշի պայմաններուն մանրամասնութիւնները դեռ որոշապէս հաղորդուած չեն, սակայն եթէ Ա. պայմանագրոյն համաձայն շինելու յանձնառու ալ լինի, դարձեալ մէն մի հազարամեթրի համար 30 հազար Փրանքի աւելորդ գումար մը կայ. իսկ թէ ինչպէս կը լինի որ վերջին անգամ 150,000 Փրանքի շինելու կը զիջանի, պատճառն արդէն բացատրեցինք ի վերեւ ։

Կայ ուրիշ պայման մ'ալ. Պ. Հիրշ կ'ուզէ Աւստրիոյ հպատակ մնալ, մինչեւ որ իւր և Բ. Դրան միջեւ եղած ատկախ խնդիրները վերջնապէս լուծուին ։ Աւասիկ պայման մը, ընդ որ եթէ կայսերական կառավարութիւն հաւանութիւն ցոյց տայ, վերեւ յիշատակուած բոլոր խնդրոց մէջ հարկ պիտի լինի իբր Աւստրիոյ հպատակ նկատել զՊ. Հիրշ, բան մը, որ բոլորովին հակառակ է 1872ի պայմանագրոյն տրամադրութեան ։

Աւասիկ Արեւելեան – Ռումէլիի երկաթուղեաց խնդրոյն բուն վիճակն, որոյ նըկատմամբ ընդ հուպ տրուելիք վերջնական որոշումը պիտի ծանուցանի հասարակութեան ։

ՏՕՔԹԷՕՐ ՄԱԳՏՈՒՏ ԵՒՐՂԻՒԹԵԱՆ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՓԱՐԻԶՈՒ

Իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ԲԵՐԱ, ՊԷՔԵԱՐ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ամէն օր, կէս օրէն վերջ, տաճկական ժամն 8էն մինչեւ 10 կընդունի ամեն տեսակ հիւանդներ, ինչպէս նաեւ մանկաբարձական քննութեանց կարօտ և այլ հիւանդութեանց ենթակայ կիները ։

Տօքթէօրը բացի սոյն ժամերէն կը գտնուի չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն առաւօտեան ժամը 4 1/2 էն մինչեւ 6 1/2, Պոլիս Աքսէրայ Լալէլի Նէշէլի Թուլումպա թիւ 101 Փափազեան էֆէնտիի դեղարանն և երկուշաբթի, հինգշաբթի օրերն ալ առաւօտեան ժամը 4 1/2էն 6 1/2 Պոլիս, Պահչէ գաբու Մէրհամէթճեան էֆէնտիի դեղարանը ։

Իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր, Գուլկունճուք, Խորասէլ էֆէնտիի դեղարանը ։

Յիշեալ Տօքթէօրը պատրաստ է միշտ և ամէն տեղ ձրիաբար դարմանել իրեն դիմող կարօտ հիւանդներն, ինչպէս նաեւ աղքատ ծննդաբերներու քով երթալ և հարկ եղած դարմանն ընել անձնուիրաբար ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Պ. ԼԷՔՈՔԻ ՄԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՓՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱԿՈՊԷ
ԹԱՐԳՄ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Իւթիւճեան Կարապետ էֆէնտիի ընտիր թարգմանութեամբ Արեւելքի մէջ իբրեւ թերթօն հրատարակեալ այս հետաքրքրաշարժ և միանգամայն հրահանգիչ վէպին առաջին և երկրորդ հատորները կազմուած կը վաճառուին մայրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառաց քով, և կամուրջին գլուխը Ջրավաճառ Պօղոս և Ցանոբ աղաներու խանութները ։ Գին 5 ղրուշ ։

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաեւ Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆէնտիի հետեւեալ թարգմանութիւնք ։

ԹԱՓ. ՀՐԵԱՅ Բ. տպագրութիւն պատկերազարդ Ա. հատոր. գին ղրշ 30
ՅԵՐԿՐԷ Ի ԼՈՒՍԻՆ » » 7 1/2
ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻ » » 7 1/2
ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ 2 հատոր » » 15
ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՐԴՈՑ ԵՐԴՈՒՄԸ 2 հատոր » » 12
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ » » 6

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

Լոնտրա, 1 փետրուար

Ոստիկանութիւնն ստոյգ տեղեկութիւններ ստացած է թէ նոր դաւադրութիւններ կը պատրաստուին քանի մը հանրային շէնքեր օդն հանելու համար ։ Կը հաւատեն թէ պայթումէն յետոյ անմիջապէս Լոնտրայի Աշտարակին մէջ ձերբակալուած անձն այս մասին խոստովանութիւններ ըրեր է. սակայն ստոյգ բան մը չգիտցուիր մինչեւ ցարդ ։ Այսու հանդերձ ամեն տեսակ զգուշութիւններ ձեռք առնուած են իշխանութեանց կողմէ, և հանրային շէնք մը մտնել ուզող անձնիւր օտարական պարտի իւր ներկայութեան պատճառն արդարացնել, եթէ կասկածելի թուի ։

Պերլին, 31 յունուար

Լաւատեղեակ աղբերց մէջ կը հաւաստեն թէ Տէրութիւնք սկզբամբ ընդունած են Եգիպտոսի ելեւմտից նկատմամբ Ֆրանսական կառավարութեան հակառաջարկներն, Անգլիոյ ըրած բարեփոխմամբք հանդերձ. սակայն Տէրութեանց պաշտօնական պատասխանները դեռ ղրկուած չեն ի Լոնտոն։

Գահիրէ, 31 յունուար

Սըր Իվլին Պէյրին բնաւ նոր հեռագիր ստացած չէ Լորտ Ուոլզլիէն ։

Լոնտրա, 2 փետրուար

Հօպարթ փաշա Լոնտրա վերադարձաւ Կալլէսի իշխանին դղեակէն ի Սէնտրինկհէմ։

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Փարիզ, 2 փետրուար

Պ. Տիւբիւի տը Լոմ, ցկեանս անդամ Ծերակուտի, անդամ Ինսթիթիւի, նախկին ընդհանուր քննիչ նաւային շինութեանց, մեռաւ այսօր ։

Պրիէր տը Լ'իլ զօրավարը կը հեռագրէ թէ զօրաց համախմբումն աւարտած է և յառաջխաղացումը պիտի սկսի ընդհուպ ։

Իսմայիլիա, 2 փետրուար

Յունուար 21էն 31 Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 92 և տասնօրեայ հասոյթն 1,610,000 Փրանք ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110 1/4
3 » » » (վճարնի)	109 7/8
» Բարիզի » (պանքայի)	22 90
» » » (վճարնի)	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երեկ երեկոյ գոցուեցաւ ... ղրշ.	9 18
Փօրսայէն գոցուելէն վերջը »	9 22
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	9 18
Բարձրագոյն գին »	9 19
Նուաղագոյն »	9 18
Կէս օրին »	9 19
Իւնիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)	77
Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ	76 20
Բերայի մէջ	— —
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.	76 25
Կէս օրին	76 22 1/2
Չէվրլէաիզ	15
Բէօր գօնսօլիտէի	—
» Իւնիֆիէի	—
փոխառութիւն 1863 ֆր.	78
» 1865 »	59
» 1869 »	53 50
» 1873 »	46 50
Պոն տիւ Թրէզօր Անգլ. Լր.	22 50
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	46 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ »	—
Բաժնեթուղթ Լոթարիայի »	70

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ (Գ. Կ.) Անգլ. Լր.	3 18
Քրէտի Ժէնէրալ » » Օսմ. Լր.	6 30
Պանք տը Գօնս. » » »	5 10
Սօս. Շանժ է վալէօր » » Օսմ. Լր.	3 25
Թրամուէյ » » »	265

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի ղրշ.	100
20 Փրանքնոց »	87 29
Անգլիական ոսկի »	110 21
Ռօլ Իմբէրիալ »	90 15
Քրիմից »	51 20
Ռուբլի թղթադրամ »	8 55
» արծաթ »	89 10
Ֆիօրին »	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.) »	108
Վեշլոց »	102 35
Չիֆնոց »	102 35
Մէթալիք »	99
Պըլմէ »	360
Թղթադրամ »	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսօլիտէ գոցուեցաւ	108 1/16
Օսմ. բացուեցաւ	17
» » գոցուեցաւ	17 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11 3/4
» » 1869	10 1/2
» » 1871	71 3/4
» » 1872	20 1/4
» » 1873	9 3/8
փոխառութիւն 1877	85 1/4
Պանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	97 3/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	68 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	90 1/2
Տայրա Սանիէ	67 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	89
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Բարիզ, 2 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	109 32 1/2
» » 3 0/0 բաց	80 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	17 10
» » գոցու. (գ. կ.)	17 32 1/2
» » 1865	60
» » 1869	53
» » 1873	47
Օսմանեան երկաթուղի	46 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	602 50
Գրէտի Լիոնէ	543 75
» Ֆօնսիէ (գ. կ.)	1320
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կտր.)	1280
Սուէզի ջրանցք	1855
Ռուսական 5 0/0 1877ի (գ. կ.)	100
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	97 80
Եգիպտական միացեալ գոց	347 50
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	60 5/8
Բրիօրիթէ թիւրք	405
5 0/0 Հելլենական (գ. կ.)	34[illegible] 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 32

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

փետրվար 2 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 0/0	109 18 3/4
Օսմանեան »	17 22 1/2
Եգիպտական միացեալ	346 25

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՊՈԼԻՍ. Մեր բաժանորդներէն մին. — Ձեր յունուար 9 թուագրեալ յօդուածը (*) չհրատարակուիր, նախ առ պատճառաւ որ չէք ուզեր ձեր անունն յայտնել մեզ ։ Բաց աստի, ձեր գրութիւնը լաւ յանձնարարական մը չի տար ձեր խելքին համար ։ Լաւագոյն է որ մի քիչ ուղղագրութիւն սորվիք, յետոյ խելք սորվեցնելու ելնէք ։

ԲԱՂՉԷՏ. Ցոլակ. — Ձեր թղթակցութիւնը չենք հրատարակեր. պատճառը կրնաք մակաբերել ։

ՄԱԼԳԱՐԱ. Մ. Ա. — Նոյն նիւթին վրայ աւելի համառօտ ու ամփոփ նամակ մը հրատարակեցինք ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Վիճակային մը. — Ձեր թղթակցութիւնն աւելի ամփոփ իմաստով գրելու էիք ։

ՊԱՇԳԱԼԷ. Յ. Վ. Ս. — Շնորհակալ ենք. այլ այդ նիւթին վրայ աւելի հակիրճ նամակ մը հրատարակած ենք յառաջագոյն ։

ԿԵԱՆՔՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Օրիորդ Լուիզ Միշէլի մօր մահն. — Քաղաքային յուղարկաւորութիւն մ'որ քաղաքական հանգամանք կ'առնայ — Լուիզ Միշէլի մանկութիւնն. — Հասարակուրդ եւ Նոր Գալէտոնիա. — Յարօրինակ առաջարկ մը. «Ընդհանուր գործադուլ կանանց» — Անիշխանականաց կազմակերպութիւնն ի Ֆրանսա. — Ծայրայեղ ձախակողմեան կուսակցութիւնն. — Անիշխանականաց գումարումներն. — իրենց սկզբունքներն ու տենչերն. — Լուիզ Միշէլ տրիբուն. — Լուիզ Միշէլ ապատամբ. — Մայրն գերեզման կը մտնէ եւ աղջիկն յիմարանոց ։

Յունուար 6ին Բարիզի անիշխանականք յուղարկաւոր կ'երթային կնոջ մը դագաղին, որ կը պարունակէր Լուիզ Միշէլի մօր մարմինն ։ Հայ ընթերցողաց անծանօթ չէ անշուշտ Օրիորդ Լուիզ Միշէլ, որ տխեղերական համբաւ ունեցած է իբր յեղափոխական և անիշխանական ։ Այդ կին Ֆրանսայի ժամանակակից արտակարգ անձնաւորութիւններէ մին է։ Պերճախօս, ուսեալ, գործունեայ, ծայրայեղ հանրապետականաց տրիբունն եղած է նա, և Հասարակուրդէն (գօմիւն) ի վեր, ամբոխին աստուածուհին ։ Գործաւորաց, անիշխանականաց վրայ մեծ է իւր ազդեցութիւն և իւր մօր մահն ցոյց տուաւ միանգամ եւս թէ ինչ մեծ սէր ներշնչած է չքաւոր դասուն, ուր կը պատկանի և ինք ։ Տասն հազարի մօտ յուղարկաւորներ հետեւեր են իւր մօր դագաղին ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսն քաղաքային է եղեր, այսինքն առանց կղերի միջամտութեան և առանց կրօնական արարողութեանց։

Քաղաքային յուղարկաւորութիւնք նորաձեւութիւն մ'են այժմ ի Ֆրանսա և մանաւանդ ի Բարիզ, ուր կրօնական զգացումն ժողովրդեան ամեն դասերուն մէջ մեծապէս նուազած է դժբախտաբար ։ Այդ տխուր հանդիսի մէջ, կրօնական արարողութեան պակասն ցուրտ տպաւորութիւն կը ներգործէ վրադ. չը գիտեմ ինչո՛ւ, սակայն ամեն անգամ որ քաղաքային յուղարկաւորութեան մը ներկայ եղած եմ, չեմ գտած այն պատկառանք, զոր ներշնչած են ինձ միշտ կրօնական յուղարկաւորութիւնք։ Եկեղեցւոյն մէջ, դագաղի շուրջն հաւաքուած երկիւղած բազմութիւն մը, քահանայից ու դպիրներու երգերն ու աղօթքներն, հանդիսաւոր բան մ'ունին, որ վեհափառութիւն մը կուտան մահուան, մտածեցնել տալով անմահութեան վրայ, ուր հաւատալն այնքան մխիթարական է յաճախ ։ Իսկ երբ քաղաքային յուղարկաւորութեանց մէջ տեսնէն կ'առնուն մեռեալն և ուղղակի գերեզմանատուն կը տանին զայն, երբ գիտես թէ մեռելատարքն, որուն կը հետեւիս, կը պարունակէ անհաւատ մը մարմինն, երբ շուրջդ կը տեսնես մեռելոյն յուղարկաւոր բարեկամներն, որոց մէջ շատեր կան որք նորա հաւատալիքներն ունին, ակամայ կը մտածես թէ ինչ հարկ այդ հանդիսին, քանի որ ոչ եւս գոյութիւն ունի այդ էակ, և իւր յետին շունչին հետ անյայտացած է նաեւ ինչ որ կ'զգար ու կը խորհէր ի նա, միտքն ու հոգին ։ Եւ երբ անկրօնն կ'երթայ վերջին հրաժեշտն տալ իւր բարեկամին, ո՞չ ապաքէն իրաւունք ունիս ըսել իրեն. «Ո՞ւր յուղարկաւոր կ'երթաս դու, քանի որ այն էակն, զոր սիրեցիր, ոչինչ է մնացած բայց եթէ հիւլէներու զանգուած մ'որ պիտի տարրալուծի ընդ հուպ . . . ։»

Լուիզ Միշէլի մօր յուղարկաւորութիւնն, որ, ինչպէս ըսի, քաղաքային է եղեր, սոսկ է նաեւ քաղաքական հանգամանք ։ Գործաւորներու ընկերութեանց ոմանց ներկայացուցիչք պարզեր են դրօշներ արեան գոյնով, խորհրդանշան անիշխանականաց ։ Յուղարկաւորք պոռացեր են մերթ ընդ մերթ. «Կեցցէ՛ ընկերական յեղափոխութիւնն, կեցցէ՛ անիշխանութիւնն ։» Դագաղն զօրանոցէ մ'առջեւէ անցած ատեն, ամբոխին լռեր է սա աղաղակ. «Անկցի՛ բանակն». և ամբողջ յուղարկաւոր խումբն հնչեցուցեր է, եկեղեցւոյ մ'առջեւ, սա անկեղ հայհոյանք. «Անկցի՛ կրօնն» ։ Չը գիտեմ թէ Լուիզ Միշէլի մօրն սկզբունքներն էին զորս, այլ անիշխանականք աներկրայ ազդեցիկ կ'ուզեն ի պատիւ ասպարէզ կուտային իրենց յեղափոխական տենչերուն, տենչեր որց իբացման համար իւր կեանքն ի բուն ամփոփած է «մեծ քաղաքացուհին», — այսպէս կը կոչեն զԼուիզ ։

Լուիզ Միշէլ ծնած է 1830ին և կրթուած ծերունի ազնուականի մը խնամոց շնորհիւ ։ Այդ ծերունին, Պ. տը Մայլի, որ տան մէջ սպասուհի էր Լուիզի մայրն, շատ կը սիրէր այդ որբուն և խելանի աղջիկն ։ Պ. տը Մայլի, թէեւ միապետական, սակայն չունէր նախապաշարում և եթէ կը սիրէր կրօնն, գիտէր նաեւ գնահատել զՌուսօ և զՎօլթէր ։ Լուիզ կանուխ սնաւ ուրեմն այն գաղափարներով որք ապա իւր կենաց սկզբունքներն եղան և զորս այնքան ծայրայեղութեան տարաւ ինք։ Երբ ծերունին մեռաւ՝ Լուիզ 22 տարեկան էր. իւր մօր օգտակար ըլլալու նպատակով վարժուհի եղաւ նա ։ Այն ատեն կրօնասէր էր ։ Քիչ քիչ անկրօն ու ազատական դարձաւ եւ 1870ի պատերազմէն յետոյ, Հասարակուրդի ատեն, քաղաքականութեան մէջ նետուեցաւ ։ Հասարակուրդի դատապարտելոց մէջ էր նաեւ այդ կին, որ մասնակցած էր յեղափոխութեան և զինուոր գրուած անիշխանական բանակին։ Լուիզ Միշէլ գնաց Նոր Գալէտոնիա և աքսորի մէջ, օտարութեան ատոյին ներքեւ ալ չը մնաց անգործ. այդ երկրի բնիկ տղոց գրել կարդալ սովրեցնելով կ'անցնէր իւր օրերն ։ Պանդխտութեան մէջ, Լուիզ մտերմութիւն հաստատեց իւր պատժակիցներէ միոյն, Ռօշֆորի հետ, խմբագիր Էնթրանսիժանի, և ծայրայեղ հանրապետականաց նշանաւորագոյն անձնաւորութիւնն ի Ֆրանսա, — գրչի՛ մասին ։ Եւ պանդխտութեան մէջ կազմուած այդ կապն անխախտ մնաց ապա, երբ ընդհանուր շնորհն (ամնիստի) երկուքն ալ դարձուց ի Բարիզ ։ Ռօշֆոր այն ատենէն ի վեր ուրիշ մի քանի անձանց հետ Լուիզ Միշէլի և իւր մօր ծախքերն հոգաց, և մտերիմ բարեկամն մնաց այդ սրամիտ ու պերճախօս կնոջ որ կարմիր հանրապետականաց դասին համար բեմին վրայէ վարեց այն դերն, զոր ինք վարած էր ու կը վարէ մամլոյն մէջ ։

Գալէտոնիայէ դարձին, Լուիզ Միշէլ ինքզինքն բոլորովին քաղաքականութեան տըւաւ ։ Այսօր աստ, վաղն անդ, ճառեր խօսեցաւ, գրեց, եռանդ արծարծեց և «ընկերական յեղափոխութիւն» քարոզեց ։ Պաշտպանեց կնոջ և արան հաւասարութիւնն, և մինչեւ իսկ առաջարկեց կանանց՝ ընդհանուր գործադուլ ընել, որպէս զի արք, ի հարկէ ստիպեալ, ճանչնան իրենց իրաւունքներն և տան նոցա, ընկերութեան մէջ, այն դիրքն ուր կոչուած են ։ Ընկերական արդի կազմակերպութիւնն անարդար հռչակեց ու դէմ խօսեցաւ բանակին, որպէս կրօնին, կառավարութեան և ամեն վարչական դրութեանց ։ Մարտնչեցաւ դրամագլխին դէմ ու ժառանգորդին դէմ։ Ազնուականութեան ու հարստութեան կատաղի թշնամի մ'եղաւ ։ Եւ այսպէս, Հասարակուրդէն ի վեր, ճըգնեցաւ զօրացնել անիշխանականաց բանակն, որ զօրացման ապաքէն օգնեցին նաեւ Ֆրանսայի վերջին անտեսական տագնապք և ազատական գաղափարներու անզուսպ հոսանքն, որ կ'աճի հետզհետէ, և որ ծայրն է ովկիան անիշխանութեան ։

Այսօր անիշխանականք կազմակերպութիւն մ'ունին ի Ֆրանսա, որ բոլորովին քամահելի չէ և կրնայ սպառնալիք մը նկատուիլ ապագային համար ։ Գաղտնի ընկերութիւնք կան ի Բարիզ, ի Լիոն, ի Մարսիլիա, ի Պորտօ, եւ ։ Միայն Բարիզի մէջ, կ'ըսեն թէ 100ի մօտ անիշխանական ճիւղեր կան, որց անձինքն երկու երեք հարիւր անդամներ ունին ։ Անիշխանականք կ'ուզեն շարունակել Ֆրանսական մեծ յեղափոխութեան սկսած գործն, զոր անկատար կը նկատեն ։ Կ'ուզեն հիմնել մի օր Ընկերավարական հանրապետութիւնն, և մարդկային ընկերութեան մէջ դերիշխան ընել «Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն ։»

Նոքա ներկայացուցիչներ ունին նոյն իսկ Երեսփոխանական ժողովին մէջ, ուր կայ կարեւոր կուսակցութիւն մը որ կը պաշտպանէ շատերն իրենց սկզբանց. այդ կուսակցութիւն, որ գլուխն է Ֆրանսայի ամենէ պերճախօս ատենաբաններէ մին, Գլէմանսօ, ծայրայեղ ձախակողմեան կուսակցութիւնն է ։ Բարիզի Քաղաքապետական Խորհրդին մէջ մեծամասնութիւնն այդ կուսակցութեանն է ։ Վերջերս Բարիզի Արդարութեան Պալատին մէջ գործուած և տխրական աղմուկ հանած ոճրին հեղինակն ալ, Տիկին Գլովիս Հիւկ, կինն է երեսփոխանի մը, որ ծայրայեղ ձախակողմի ամենէն գործունեայ և պերճախօս անդամներէն մին է ։ Սակայն, այդ կուսակցութիւն կ'ուզէ օրինական միջոցներով իրագործել ընկերական յեղափոխութիւնն, քանդելով հին հաստատութիւնքն, պաշտպանելով աղքատն հարուստին դէմ ու տկարն հզօրին դէմ. քուէարկելով օրէնքներ որք ապահովեն աշխատաւորին իրաւունքներն, բառնան զըրկանքներն, և ընկերութեան արդի կազմակերպութեան անպատեհութիւնքն ամոքեն, մինչդեռ քաղաքական ջանքեր չ'են գոհացըներ անիշխանականներն, որք, անհամբեր, բռնի միջոցներով կ'ուզեն իրագործել այն յեղաշրջութիւն, զոր կ'երազեն ։

Ինչպէս Ֆէնիէնք յԱնգլիա, Ոչնչականք ի Ռուսիա, նոքա կը գործեն օրէնքէն դուրս և օրէնքին դէմ։ Հանդոյն Տիկին Գլովիս Հիւկի որ, հակառակ դատարանաց տուած ու տալիք վճիռներուն, ռըվոլվէրն ընտրեց, անիշխանականք ալ չբաւականանալով Երեսփոխանական ժողովոյ քուէարկած ու քուէարկելիք օրէնքներովն, կ'ուզեն դիմել ուժանակին, հրոյն և սուրին ։ Մօնսօ Լէ Մինի դէպքերն, որք երկու տարի յառաջ այնքան յուզեցին Ֆրանսական աշխարհն, դեռ չ'են մոռցուած ։

Արիւն թափելու, աւերելու և հրդեհելու սպառնալիքներն յաճախ կը լսուին նոյն իսկ ի Բարիզ, անիշխանականաց գումարմանց մէջ։ Կ'արժէ՛ որ հայ ընթերցողք գաղափար մ'ունենան վերաբերմամբ այդ գումարմանց, որք տարօրինակ ազդեցութիւն ըրած են ինձ վրայ, որպէս աներկրայ անդ ներկայ գտնուող ամեն հետաքրքիր ունկնդրի վրայ, մանաւանդ երբ Արեւելքցի մ'է այն։

Գումարումէն մի քանի օրեր յառաջ, յայտարարութիւններ կը լինին լրագրաց մէջ և պատեր կը փակցուին փողոցներն։ Որոշեալ օրը, սրահի մը մէջ կը համախմբուին գործաւորք, անիշխանականք, խմբագիրք, հետաքրքիրք, դատարկապորտք, սրիկայք։ Սա հագած է կոպիտ տաղաւարի (պըռ-ռ) մը, դա ըլէտիկոտ մը. մին գլխարկով, միւսն համեստ գտակով։ Խմբագիրք նօթ կ'առնուն, յաճախ դաշտնի պահելով գրիչն և թուղթն։ Ասա կը վիճաբանին, անդ կ'երգեն, կը ծխեն, կը թքնեն։ Կարծես թէ փողոցն են։ Եւ երբ մթնոլորտն կ'ապականի և տաքն կը սկսի նեղել զիրենք, ոմանք կը հանեն իրենց վերարկուն իսկ և, իբր թէ իրենց պառկելու խուցին մէջն ըլլային, կը մնան իրենց բաճկոնով կամ շապիկով։ Նոքա ազատական են քաղաքական ու քաղաքային տեսակէտով. ինչո՞ւ չըլլան ազատական նա'և քաղաքավարական տեսակէտով։ Դիւանին կազմութենէն յետոյ, հետզհետէ իրարու կը յաջորդեն ատենաբանք։ Կը տեսնես անմօրուս երիտասարդ մը, որ, գլանիկն ի բերան, կ'ելնէ բեմն.

—Քաղաքացի՛ք . . . . . .

Ժխոր և աղմուկ. անկարելի է լսել իւր ձայնն ։

—Քաղաքացի՛ք . . . .

Ու աղաղակք կրկին կ'ընդմիջեն զինք, մինչեւ որ ատենաբանն տեսնելով որ չը պիտի կարենայ լսելի ընել տալ իւր ձայնն, վար իջնէ բեմէն։ Եւ ահա քրքիջք ու ծաղրական ծափահարութիւնք ։

Իւր յաջորդներն նոյն բախտին կ'արժանանան եթէ չ'են ժողովրդէն սիրուած տրիբուններ կամ այլապէս ծանօթ անձնաւորութիւններ։ Եթէ խօսողն ունկնդրութեան պատւոյն արժանանայ, այն ատեն կը լսես սովորական եղած խել մը բացագանչութիւններ. թէ մարդկային ընկերութիւնն անարդարութեանց որջ մ'է. թէ Երեսփոխանաց ժողովն հարուստներուն գործիք եղած, կողմնակալութեամբ կը շարժի, կառավարութիւնն կաշառեալ է և կառավարողք զարշելի արարածներ. թէ ազնուականն, որպէս ժողովրդեան միջնակարգ դասն (պուրժուազի), աշխատանքէն մեծապէս կ'օգտի՛ աշխատողն նօթի թողլով, և զի, ըստ Բրուտոնի, «սեփհականութիւնն գողութիւն է», հետեւաբար դրամագլխոյ տէրերն աւազակներ են ու աղքատներն զրկեալներ. թէ հարկ է որ զրկեալն պաշտպանէ իւր իրաւունքներ, յարձակի զրկողին դէմ, արիւն թափէ ի հարկին՝ հաւասարապէս բաժնելու համար դիզուած հարստութիւնքն. և դեռ այս տեսակ շատ մը խենդութիւններ։ Եւ ներկայք կ'ունկնդրեն, ու մերթ կ'ընդմիջեն, կը պոռան, կը ծափահարեն։ Խժլդուքն ու ժխորն չ'են դադրիր երբեք ։

Հարկ էր այդ ժողովներուն մէջ տեսնել ու լսել զԼուիզ Միշէլ։ Աչքն մոլորեալ, հանդարտ հակառակ կրից ու խռովման, անվեհեր, ժպտուն, ձայնն ու խօսուածքն հըմայիչ, ձեւերն ազդու, կը յեղափոխէր ամեն սրտերն ։ Թէեւ սոսկալի կերպով տգեղ, սակայն ամենագեղեցիկ կնոջմէ մ'աւելի սիրուած էր և յարգուած ։ Իւր ներկայութիւնն հմայիչ ազդեցութիւն մ'ունէր ժողովրդեան վրայ և թէեւ իւր թշնամիներ յաճախ հալածած են զայն ու տեղ տեղ իւր ձայնն խեղդած, սակայն աներկբայ Լուիզ անիշխանական տրիբուններուն մէջ ամենէն աւելի երկիւղած լռութեամբ լսուողներէն մին եղած է միշտ ։

Երկու տարի յառաջ, Լուիզ Միշէլ, չը գոհանալով իւր ճառերէն, ուզեց յեղափոխական ցոյց մ'ընել։ Սեւ դրօշ մ'ի ձեռին, հարիւրաւոր գործաւորաց գլուխն անցաւ, որք փողոցէ փողոց, ծառուղիէ ծառուղի, հա՛ց, հա՛ց պոռալով թափառեցան։ Խորտակեցին մի քանի հացագործի խանութներու ապակիներն ու դուռերն, ու թալլեցին, այլ ժան Վալժանի պէս հա՛ց միայն գողցան ։ Եւ սակայն Ֆրանսական արդարութիւնն խստօրէն պատժեց զինքն ու իւր մեղսակիցներ, զի Լուիզ Միշէլ, չափազանց գրգռելով, սկսած էր վտանգ մ'ըլլալ ընկերութեան համար ։ Սէնի պատժական դատարանն ութ տարուան բանտարկութեան դատապարտեց զայն և հանրապետութեան նախագահն, Ժիւլ Կռէվի, որ գթասրտութիւնն հանրածանօթ է և որ յաճախ կը թեթեւցունէ պատիժներն, անողոքելի մնաց իրեն համար, թէեւ շատ զօրաւոր մարդեր Լուիզ Միշէլի շնորհքն կը խնդրէին իրմէ ։ Այն ատենէն ի վեր Լուիզ Սէն Լազարի բանտին մէջ կ'ապրէր, մինչ մայրն հիւանդացաւ ի Բարիզ։ Կառավարութիւնն հսկողութեան ներքեւ Բարիզ փոխադրեց զԼուիզ ուր սա խնամեց իւր մայրն, մինչեւ նորա մահն ։ Ու մինչ իւր մայրն գերեզման կը մտնէր, Լուիզ ալ յիմարանոց մտաւ ։ Խեղճն ջղային տագնապներ կ'ունենայ եղեր, որք դողեր, ցնորքներ, սոսկումներ կուտան իրեն և ուղեղին տկարացման նախանշաններ կը թուին լինիլ ։

Ահա այսպէս կ'աղօտանայ և կը նուաղի գեղեցիկ ու ջղուտ իմացականութիւն մը, զոր զրդուեցին մարդկութեան անլոյծ հարցերն ու խորին վէրքերն բազմաչարչար ընկերութեան ։

ԱՐԱՔՍ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պ. ԿԻՒՅՕԻ ՆՈՐ ԳՐՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ամեն անոնք որ քիչ շատ վարժարաններ յաճախած են՝ մանաւանդ Ֆրանսական ծրագիրներով՝ Փիլիսոփայութեան Դաս մականուան ներքեւ դասախօսութեան մը ունկնդիր են եղած ։ Ֆրանսական Լիսէներու այս փիլիսոփայութեան դասախօսութիւնը միայն անուամբ փիլիսոփայութիւն է, ինչու որ երբեք աշակերտին չ'թողուիր որ ըստ ազատ կամաց (որոյ վրայ անդ եւս կը ճառուի) քննէ և քննադատէ տրուած դասերը ։ Արդէն ճշմարտօրէն խօսելով իրաւունք ունին դասախօսք աշակերտաց միմիայն յիշողութեան և ոչ մտաւորական դատողութեան ներկայացնելու այնպիսի խնդիրներ, որոնք դիւրաւ պաշտպանելի չեն որչափ ալ դասական ըլլան ։

Լաւ կը յիշեմ որ երբ Լիսէն կը յաճախէինք, մեր ձեռքը տուին այսպիսի դասագիրք մը որոյ հեղինակն է Պ. Ժուրտէն ։ Նա և ընկերքս դժուարաւ կը մարսէինք այնպիսի բաժանումներ և դասակարգութիւններ, որոց վրայ խեղճ վարժապետս ի զուր կը ճառէր։ Նա, ինքն թերեւս մտքին խորէն չհամոզուած իւր ուսուցածներուն վրայ, աւելի ձախորդ գիրք մը կ'առնուր երբ կ'ուզէր դասագրքէն դուրս փաստեր գտնել։ Զարմանալին այն է որ երբեմն արտառոց օրինակներ ինքնին ճշմարիտ բաներ ապացուցանելու համար ի մէջ բերուած դատը կորսնցնելէ տարբեր արդիւնք չէին արտադրեր. օրինակի համար՝ ապացուցանելու համար թէ կենդանիք կամք ունին, նա մանաւանդ թէ ազատ կամք ունին, կ'ըսուէր եղեր թէ անօթի իշու մը առջեւ երկու տեղ, հաւասար հեռաւորութեամբ, հաւասար քանակութեամբ և նոյն դիրքով ուտելիք դրուի, նա միայն կամ միւսին կը դիմէ։ Ուրեմն կ'ընտրէ ։ Եւ որովհետեւ ընտրող մը միշտ ազատ կամք ունի (դէթ այսպէս ընդունուած է նա մանաւանդ խորհրդարանական խնդրոց մէջ), ապա ուրեմն էշն ազատ կամք ունի ։

Դասական փիլիսոփայութիւնը որ այս կարգի ծայրայեղ պատճառաբանութեանց տարուած է դասական փիլիսոփայից ոմանց կողմէ, իրեն արժանի ծայրայեղ հակառակորդներն եւս ունեցաւ ի մէջ այլոց, որ լաւագոյններէն է, Լիդրէ (դրական փիլիսոփայութեամբ), գերմանական Փիլիսոփայութիւն կոչուածը և Նիւթապաշտք (Մաթէրիալիսթ) ։ Զոր օրինակ, առաջինները այնչափ յամառութեամբ ապացուցանել ուզեցին թէ կամքն ազատ է, որ հակառակորդք հարկ անհրաժեշտ տեսան ըսելու թէ կամքն ազատ չէ, և մինչեւ իսկ թէ կամք ըսուած բանը չկայ ամենեւին ։ Պ. Քառօ, որ այսօր մեծ հռչակ ունի իբր փիլիսոփայ և իբր լաւ դասախօս, մի քանի տարիէ ի վեր անդադար կը պատերազմի Դրականներու դէմ, թէպէտեւ ոչ առանց զիջողութեանց. սակայն ո՛չ Պ. Քառօ և ո՛չ այլք պիտի կարենան յաջող գիրքով մարտնչիլ Պ. Սրէնսէրի նման փիլիսոփայից դէմ, ինչպէս բաղումք անկարող եղան դէմ դնել Տարվինի. որովհետեւ սոցա ձեռքը զօրաւոր զէնք մը կայ, զէնք մը որ գործածուելով կը սրուի, զէնք մը որ երբեք վտանգաւոր չէ գործածողին, այլ ընդհակառակն սխալները ինքնին կ'արգիլէ, և վերջապէս զէնք մը որ կատարելութեանն ապացոյցները տուած է։ Այն է Մեթոդը, Փորձառական (էքսփէրիմանթալ) մեթոդը ։

Հիները փիլիսոփայութիւնը կը բաժնեն՝ ինչպէս դասագրքին գլուխները ցոյց կուտան՝ չորս մասերու որք հարկաւ ծանօթ են ընթերցողաց, 1. Հոգեբանութիւն, 2. Տրամաբանութիւն, 3. Բարոյագիտութիւն և 4. Աստուածաբանութիւն (Թէօտիսէ)։ Թէպէտեւ այս ամենը մի են և անբաժանելի, բայց ինչ օգուտ, բաժնել յարմար դատուեր է ։ Նմանապէս մտաւորական կարողութեանց դասակարգութիւններ կան որոնք այնքան արհեստական են և չինծու որ անկարելի է առանձին գտնել, եթէ գրքին մէջ արձանագրուած չըլլան ։

Այս առողջին երրորդ մասին, այն է Բարոյագիտութեան վրայ մեծ յուզմունք պատճառեցաւ վերջերս, նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ ։ Հաւմէնքաղաքեան կղերին և հանրապետական Ֆրանսայի միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնք արձագանք գտան մինչեւ վարժարանաց մէջ։ Կղերականաց յաճախ կրօնամոլութեան առջեւ և տեսնելով որ անկարելի է փոքր ինչ զիջողութիւն մը ստանալ, յայտնի է ամենուն թէ նախնական վարժարանք լաիքացան, այսինքն կրօնագիտութեան դասախօսութիւնք փոխանակ սովորական ըլլալու՝ բոլորովին ազատ են աշակերտք կրօնագիտութեան դասախօսութեանց չհետեւելու ։ Եւ որովհետեւ կրօնագիտութիւն և բարոյագիտութիւն միեւնոյն դասախօսութեան մասերն էին՝ այս պատճառաւ կրթական ուսուցիչք հարկադրեցան բաժնել և լոկ բարոյագիտութեան դասագրքեր շինել։

Կրօնագիտութիւն և բարոյագիտութիւն, կրօնք և բարոյական բաժանելի՞ են թէ անբաժան. այս խնդիրը շատ ծեծուեցաւ ։ Անբարոյակա՞ն է անկրօն մը և կամ անոնց համար անբարոյակա՞ն են օտար կրօնքներու հաւատացեալք ։ Ի հարկէ որքան ալ կրօնասէր ըլլան, չեն կարող երկրիս բնակչաց ըստ աւար մի մասն անբարոյական հրատարակել քրիստոնեայ և պապական չըլլալնուն համար. նմանապէս չափագիտական դարձուած մը չեն կարող ըսել թէ պէտք է և կը բաւէ այս ինչ կրօնին դաւանիլ բարոյականի տէր համարուելու համար ։

Ասա ուրեմն բարոյականը կրնայ մասնաւոր մի ուսում ըլլալ որ իբր գիտութեան ճիւղ մը ընդունի գիտութեան զարգացուցիչ և ճոխ մեթոտները ։ Ասոնց զօրաւորագոյնն է Փորձառական մեթոտը որոյ առաջին գործածողն եղած է Պ. Հ. Սրէնսէր, բարոյականի վրայ մասնաւոր գիրք մը շինելով, և որոյ մի նոր հետեւողն է Պ. Կիւյօ, հեղինակ Բարոյագիտութեան Նոր հատորի մը զոր հրատարակեց մի քանի ամիս առաջ ։

Պ. Կիւյօի գործը զուրկ չէ շատ մը թերութիւններէ զորս մի առ մի թուել անօգուտ է. ինչպէս սովոր է նմանօրինակ պարագայից մէջ, սոսկ հեղինակը անխնայ ծայրայեղութեանց կը հասնի, մանաւանդ երբ խղճին էութեան և հանգամանքներուն վրայ կը խօսի. բայց ինչպէս որ կ'ըսէ արդար քննադատ մը Ռըվիւ Սիանթիֆիքի մէջ՝ ինչ որ ալ ըլլայ բարոյագիտութիւնը, Պ. Կիւյօի զօրաւոր մտքէն մեծ օգուտներ պիտի քաղէ ։

Ու այժմ սպասելով որ այս օգուտները յառաջ գան՝ վերջացնեմ խօսքս, ուրիշ անգամ թողլով Պ. Սրէնսէրի գրքին տեղեկացնել մեր ընթերցողը, գիրք որ մի քանի տարեկան ըլլալովն հանդերձ անտարակոյս եմ որ հաճելի պիտի ըլլայ ամեն անոնց որք կը սիրեն բարոյագիտութիւնը ։ Արդէն երեկոյթներու, պարահանդէսներու և հարսանեաց նուիրեալ շաբաթներու մէջ այս կարգի ծանր խնդրոց վրայ պատշաճ չէ գրել երկարօրէն ։

Յ. ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՍԴԻՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այս ընկերութիւն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիններու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՌԱՈՒՖ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 46-47
ՓՈԽ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կապայի խան

ՕՍՄԱՆԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

400 Ֆրանք շահող Թիւեր

43,816	395,456	545,473	798,024	1,055,547	1,312,795	1,590,463	1,775,783
7	7	4	5	8	1,335,496	5	4
8	8	5	846,451	9	7	1,610,646	1,782,447
8	9	558,036	5	50	8	7	8
20	60	7	850,586	1,067,416	9	8	9
66,856	421,356	8	7	7	200	9	50
7	7	9	8	8	1,361,621	50	1,826,701
8	8	40	9	9	2	1,643,411	2
60	9	559,051	90	20	3	2	3
80,786	60	2	886,371	1,106,276	4	3	4
7	426,646	3	2	7	1,366,761	4	1,830,426
8	8	4	3	8	7	5	7
8	9	600,461	5	9	8	1,661,966	8
90	50	2	937,641	80	9	8	9
164,756	428,756	3	2	1,192,786	5	9	30
7	7	4	3	7	1,395,391	70	1,841,636
8	8	628,886	5	8	2	1,682,891	8
9	9	7	942,166	9	4	2	9
174,267	446,181	8	9	50	5	3	40
8	8	9	70	1,193,941	1,410,691	4	1,847,557
9	90	70	2	2	5	8	
196,087	4	635,611	947,346	3	3	1,708,976	9
7	8	2	7	4	7	9	60
90	456,526	3	9	5	1,425,636	8	1,859,096
268,861	7	4	50	1,206,866	7	9	7
2	8	5	952,121	7	8	80	8
4	9	661,646	2	8	9	1,726,972	100
5	30	7	3	9	40	4	1,876,361
269,601	470,952	9	4	70	1,475,966	5	2
2	3	50	5	1,255,491	7	1,737,456	3
3	5	667,582	967,821	2	8	7	4
4	500,431	3	2	4	9	8	5
5	2	4	3	5	70	9	1,917,121
343,996	3	5	4	1,296,296	1,522,221	60	2
7	4	699,076	5	7	2	1,753,251	3
8	5	7	994,756	8	3	2	5
4000	413,336	8	7	9	4	3	1,931,226
329,401	8	80	8	300	5	4	7
2	9	705,206	9	1,298,291	1,578,731	5	8
4	40	7	60	2	2	1,771,126	30
5	524,101	8	1,033,011	3	3	7	1932,771
360,981	3	10	2	4	4	8	2
2	5	758,086	3	5	5	9	3
3	539,316	7	4	1,299,971	1,584,126	30	4
4	7	8	5	2	7	1,770,946	5
5	8	9	1,041,661	3	8	7	1,967,296
365,226	9	90	2	5	9	8	7
7	20	798,021	3	1,312,791	30	9	8
8	545,471	2	4	2	1,590,461	50	9
30	2	3	5	3	2	1,775,781	300

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իքինճի օրտուի Հիւմայուն մէրքէզի օլան Եսիրնէ իլէ Մուսթաֆափաշա, Գըրգ-քիլիսէ, Թըրնօվաճըգ, Լիւլէ-Պուրկազ, Տիմօթէքա, Օրթաքէօյ, Ճէսըր-Էրկէնէ, Կիւմիւլճինա, Իսկիճէ, Կէլիպօլու, Քէշան վէ Մալղարա մէվգիլէրինտէ պուլունան վէ պուլունտըրըլաճագ օլան ասաքիրի Շահանէնին պիր իւչ եւըլ պիր սէնէյի մալիյէսինէ մախսուս տըգտըգ մէմլէքէթ ... լիւմիւնէ ... ղըզ թայինաթը իլէ հայվանաթը խասըլէրինէ մուգթազի չաիր մէվգրի միւնագասայա դօնուլմուշ վէ կէլէճէք չուպաթը րումինին օն պէշինճի կիւնիւ ուսուլը վէճհլէ դարարը գաթիսինին իճրաը մուգառրէր պուլունմուշ օլտուղունտան, իճրայա թալիպ օլան վէ նիւմունէ վէ շէրայիթինի կէօրմէք վէ աղնամդ իսթէյէնլէրին չիմտիտէն մուդտէի մէզբուրէի ինթիհասընա դէկին ... մէճլիսի ... լիւմիւնէ ... լուր:

19 Բէմնունի սանի 1300

2—3.

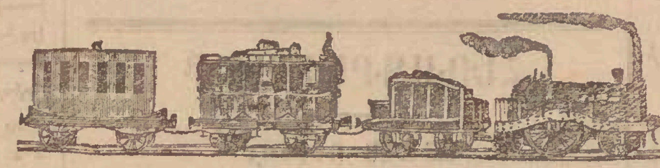

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ — Առաւօտ (4–22), Իրիկուն (24–60); ժ. վ.

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գում-գաբու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Ենի-գաբու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տավուտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամաթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եետի-գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մագրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50
Այ-Ստեֆանոս	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ — Առաւօտ (5–23), Իրիկուն (25–1); ժ. վ.

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38
Այ-Ստեֆանոս	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Մագրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5
Եետի-գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տավուտ փաշա	6 55	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Ենի-գաբու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գում-գաբու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽԸՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ՊԷՀԷՐԱ շոգենաւն, Նաւապետ ԲՕՇԷՐ պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Փետրուար 4, ժամը 4ին

Խըտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով:

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները: Ուղեւորութիւնը կը տեւէ չորս ու կէս օր:

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Պօյօտտ փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան: Սեննեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին: Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի: Առաջին ատտիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն: Առնուած երեք անգամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի: Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը: Ընտանեաց համար սյս զեղչն % 15 է: Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի բակիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են:

Ծանօթ. — Խըտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպու, Ճիտտէ և Սուաքիմ. և տասնեհինգ օրն անգամ մը Մասուա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին:

ԱԶԴ

Վսեմ. Տօքթ. Ստեփան փաշա Ասլանեան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գատըգիւղ, Մօտա Ճատտէսի, Թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանելն ղիմողները թէ' անդ ամեն օր, և թէ' Պաղճէ Գաբու Մերհամէթճեան դեղարանը՝ Երեքշաբթի, Հինգշաբթի, և Շաբաթ օրերն ի միջօրէի. — Աղքատները միշտ և ամենուրեք ձրի:

21-30

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօյ	Անուանք	Թօնօյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ագլանդիք	1760
Թիպս	3250	Լօդիւս	800
Մոկտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Մոկտալա շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և շուտով պիտի վերադառնայ ի Լիվըրբուլ:

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանըրգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվըրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԲԱՐՍԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնօյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պըքս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Ֆրուէյշանք
Լագոնիա	2,500	Ռուկըս
Մասէտոնիա	3,500	Մորշ
Բումելիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20 ին շաբաթ օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի:

Ռումելիա շոգենաւն ամսոյս 10 ին Լիվըրբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թօնօյ	Անուանք	Թօնօյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իստրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քամթէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպան	800
Տուրոյ	700	Օբորթօյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լեզպեան շոգենաւը, նաւապետ Պօլ այսօր Լիվըրբուլէն աստ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն:
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլըրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէյդօլ և ընկ.

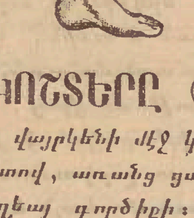

Մոսկուայի և Բեդրսպուրկի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի: Եղունգները կը շտկուին:

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10 էն 3:

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆՁՔԻ
Ոտնաբոյժ

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթօլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ
Պոլիս, Պաղչէ-գաբու, Էսմէր Էֆէնտի խանին դիմաց:

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրն անգամ կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թօնօյ	Անուանք	Թօնօյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ագլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նուպիա	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պալըթէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարագօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Ռաթ, փետրվար 4ին աստ կըսպասուի:

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեւէ նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալէլ փաշա խան Ղալաթիա

Ն. ԲԱՔԼ ԸՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի և Բօմպէյի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լը Մէնկրէլի, որ յունվար 28 ին Մարսիլիայէն և փետրվար 5 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արմէնի, որ փետրվար 3 ին երեկոյեան ժամ 4 ին պիտի մեկնի:

Ուղղակի և տրանզիթ ուղեւորութեան

Նաւաշինքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մահմուտ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնօյ	Անուանք	Թօնօյ
Ալպանօ	2,000	Լեոբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբոօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմօ	2,700	Բօլէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաօդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Տրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաքֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քէյրօ	2,000	Եէտօօ	3,600
Քօֆօ	2,200	Ջեպրա	1,000
Լեօ	2,000	Ջերօ	140

Եէտօօ շոգենաւը, նաւապետ Իրվին, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Ի Թօփհանէ փողոց, Տուլէմալըն մօտ, Թիւ 70

Այս վաճառատուն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու ջանք չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի և Ճավայի բերքերէն այս անգամ զանազան տեսակ ընտիր թէյեր (չայ) բերել տուած է յատկապէս, եւ կը խնդրէ սիրելի ազգայիններէ, մանաւանդ գաւառացի Հայ տօմխաճիներէ որպէս զի հաճին գէթ միանգամ ի մօտոյ տեսնել իւր ապրանքներն և փորձել թէ' տեսակաց լաւութիւնը, եւ թէ' գիներու աժանութիւնը:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Յունուար 1 երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Յունուար 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջէ ելնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

— 2 Բ. և Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիքէ շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 17
— 2 45 Եէնիք. Ս.Թէն. Միրկ. Պզյամ. Ր. Հիսար Պէպ. (Անատ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
— 3 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ս.Թէն. Միրկ. Պզյամ. Ր. Հիսար Պէպ. (Անատ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 20
— 4 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ս.Թէն. Միրկ. Պզյամ. Ր. Հիսար Պէպ. Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. 33
— 6 Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ս.Թէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. 1
6 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Պէյգօզ. Բաշալ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Անատ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթ. Գուզկ. Իսկ. 2
8 15 Ա. և Բ. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պզյամ. Ր. Հիսար Պէպ. Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը ՍԹէնիա պիտի հանդիպի) 20
10 Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Անատ. Օրթաք. Պէշիք. 28

Անատոլուի եզերքէն կամուրջ ելնող շոգենաւուց ժամերը

— 2 10 Պէպ. Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. 33
— 2 45 Անատ. Գուզկունճ. Օրթ. Պէշիք. 2
— 3 15 Պէպէք Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 28
— 3 55 Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. 21
— 4 35 Պէպէք Անատ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 19
10 45 Հիսարէն Չէնկէլքէօյ ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 2

Ասիական եզերէն կամուրջ ելնող շոգենաւուց ժամերը

— 2 Վանիք. Չէնկ. Պէյ. Գուզկ. Գապաթ. 21
— 2 30 Պէյգ. Բաշլ. Բ. Բ. Մահ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 4
— 3 5 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. 22
4 Պէյգոզ. Թարապ. Պէյգ. Բաշալ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք. 23
— 4 5 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար 17
8 45 Պէյգոզ. Թարապ. Պէյգ. Բաշալ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար 22
10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 4

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

— 3 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուզկ. Անատ. Պէպ. Ա. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյ. Մէզարպ. Եէնիմ. 33
— 3 45 Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Անատ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշալ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէզ. Եէնիմ. 2
5 30 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուզկունճ. Անատ. Պէպէք Ր. Հիսար Պզյամ. Ս.Թէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ. և Գավաքներ 20
6 45 Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Անատ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. 22
8 15 Պէշիք. Օրթ. Անատ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մէզար. 28
10 30 Ր. Հիսար Պզյամ. Միրկ. Ս.Թէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մէզար. Եէնիմ. 17
11 10 Եէնիք. Թար. Պէօյ. Մէզար. Եէնիմ. 20
11 30 Պէպ. Ր. Հիսար Պզյամ. Միրկ. Ս.Թէն. Եէնիք. 19

Կամուրջէն Անատոլուի եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

— 3 30 Ուղղակի Անատոլուհիսար 21
— 4 Ուղղակի Պէպէք 19

9 50 Պէշիք. Օրթ. Գուզկունճ. Անատ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վասփոր եւնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուզկունճ. Անատ. Պէպ. 2
11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուզկունճ. Անատ. Պէպ. (Եէնիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուզկունճ. Անատ. Պէպ. 21
12 — Օրթ. Գուզկունճ. Անատ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիքթաշ) 2

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

— 3 30 Ուղղակի Գանտիլլի 17
— 4 15 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշալ. Պէյգ. Մէզարպ. (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մահ.) 1
9 25 Գապաթ. Պէշիք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 4
10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բ. Բ. Մահ. Բաշալ. Պէյգ. Թար. Մէզարպ. Գավաքներ 23
10 40 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. Պէպ. (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշալ. Պէյգ. 4
11 40 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 28

— Այս նշանը կրող շոգենաւք յունվար 16էն յետոյ մէկ քառորդ վերջը պիտի երթեւեկեն:

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 —	8 10 Պէշիք.	2 15	9 — Պէշիք.
2 30	8 55	2 45	9 35
3 —	9 45	3 20	10 — Պէշիք.
3 30	10 Պէշիք.	3 50 Պէշիք.	10 25 Գզ.(
4 5	10 30	4 25	10 50
4 35	10 50	4 50	11
5 5	11 5 Պէշիք.(	5 25	11 25
5 40 Պէշիք.	11 20	6 — Պէշիք.	11 50
6 15	11 35	7 —	12 5 Պզ. Գզ.(
7 —	12 5	8 15	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 15	8 10 Պէշիք.	2 10	8 15
3 —	8 45	2 55	9 — Պէշիք.
3 30	9 30	3 25	9 35
4 15	9 55 Պէշիք.	3 55 Պէշիք.	10 — Պէշիք.
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պէշիք.	10 50	5 30	11 —
6 15	11 30	6 10 Պէշիք.	11 35
7 —	12 5	7 —	12 5

( ) Այս շոգենաւք Հրեից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկեն:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 30 Հարէմէն Սալաճագ
11 Հարէմէն »
3 30 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 45 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ

ԵՒ

ԳԱԲԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 Իսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իսկիւտար

Ծան. — Օդը մեծապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան:

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ